

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра «Економіки, менеджменту та комерційної діяльності»

«Допущений до захисту»
Зав. кафедри ЕМКД
канд. екон. наук., доцент
_____ **Тетяна РЯБОВОЛИК**

«11» грудня 2025 р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№ 6 від «11» грудня 2025 р.)

Кваліфікаційна робота

на другому (магістерському) рівні вищої освіти
на тему:

**«Економічні методи управління та їх використання для
підвищення ефективності підприємства»**

Виконав: здобувач вищої освіти
на другому (магістерському рівні)
ОПП «Менеджмент бізнес-організацій»
спеціальності 073«Менеджмент»
групи МЕ-24М

_____ **Олексій Володимирович Українець**
«11» грудня 2025 р.

Керівник: канд. екон. наук., доцент
_____ **Ольга Вячеславівна Кіріченко**
«11» грудня 2025 р.

Рецензент: канд. екон. наук., доцент
_____ **Валерій Володимирович Подплетній**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
1.1. Загальна характеристика і класифікація економічних методів управління на підприємстві.....	7
1.2. Принципи і особливості використання економічних методів управління суб'єктами господарювання.....	13
1.3. Вплив економічних методів управління на зростання ефективності господарської діяльності підприємств.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»	
2.1. Техніко-економічний аналіз показників господарської діяльності підприємства ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс».....	27
2.2. Динаміка показників фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання.....	34
2.3. Порівняльний аналіз результативності застосування методів управління на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс».....	43
РОЗДІЛ 3. ПРІОРИТЕТИ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. Пропозиції щодо покращення підходів до планування, прогнозування і стимулювання на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс».....	49
3.2. Розрахунок економічного ефекту від впровадження економічних методів управління підприємством.....	56
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	67

ВСТУП

В умовах динамічних трансформацій економічного середовища, підвищення рівня конкуренції та цифровізації бізнес-процесів особливої ваги набуває питання забезпечення ефективного управління підприємствами на основі економічних методів. Економічні методи управління виступають ключовим інструментом впливу на господарську діяльність підприємства через систему економічних стимулів, планування, фінансування, ціноутворення, інвестицій та мотивації персоналу, що сприяє досягненню стратегічних і тактичних цілей розвитку.

Для підприємств сфери послуг, зокрема для ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», застосування економічних методів управління є одним із визначальних чинників забезпечення сталого розвитку, оптимізації витрат, підвищення конкурентоспроможності та ефективності використання наявних ресурсів. У сучасних умовах господарювання підприємство стикається з викликами, пов'язаними із зростанням вартості ресурсів, необхідністю впровадження екологічно орієнтованих технологій, посиленням вимог клієнтів до якості послуг і швидкістю реагування на ринкові зміни.

У цьому контексті особливої **актуальності** набуває дослідження системи економічних методів управління, спрямованої на підвищення ефективності діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс». Використання економічних інструментів дає змогу забезпечити узгодженість інтересів підприємства та його працівників, удосконалити механізми планування, контролю та стимулювання, що є основою для підвищення результативності управлінських рішень і фінансової стабільності суб'єкта господарювання.

Проведення такого дослідження має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки дає змогу сформулювати науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення системи управління на основі економічних методів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування й сталого розвитку ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» у сучасних економічних умовах.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи економічних методів управління на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» з метою підвищення ефективності його діяльності та конкурентоспроможності на ринку.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено вирішення таких **завдань**:

- розкрити сутність, зміст та класифікацію економічних методів управління підприємством;
- проаналізувати стан і тенденції використання економічних методів управління на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»;
- розробити напрями удосконалення застосування економічних методів управління з урахуванням сучасних вимог ринку та цифрової трансформації економіки.

Предметом дослідження виступають економічні методи управління та їх використання для підвищення ефективності функціонування підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління діяльністю підприємства ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» в умовах ринкової економіки.

Базою дослідження у кваліфікаційній роботі є Товариство з обмеженою відповідальністю «ГУДЕКС ЕкоСервіс» – підприємство, що здійснює діяльність у сфері надання екологічних і комунальних послуг, зокрема збору, транспортування, утилізації та перероблення відходів. Підприємство функціонує відповідно до чинного законодавства України та дотримується принципів екологічної безпеки й економічної ефективності. ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» активно впроваджує сучасні підходи до управління, спрямовані на раціональне використання ресурсів, підвищення продуктивності праці та вдосконалення системи мотивації персоналу. Саме тому підприємство є доцільною базою для дослідження економічних методів управління та оцінки їх впливу на підвищення ефективності діяльності.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи застосовано загальнонаукові та спеціальні **методи дослідження**: діалектичний метод – для вивчення

взаємозв'язків між економічними методами управління та результативністю діяльності підприємства; методи аналізу й синтезу – для узагальнення теоретичних положень і визначення сутності досліджуваних понять; економіко-статистичні методи – для оцінки показників ефективності; графічний та порівняльний методи – для наочного представлення результатів аналізу; а також методи узагальнення – для формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління.

Наукова новизна та практична цінність роботи полягають у поглибленні теоретичних засад застосування економічних методів управління в сучасних умовах господарювання та уточненні їх ролі у підвищенні ефективності діяльності підприємства. Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності підприємств різних галузей для вдосконалення системи управління, підвищення ефективності використання ресурсів і забезпечення сталого розвитку.

Результати дослідження були представлені на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України», яка відбулася 6 листопада 2025 року. У рамках конференції було окреслено основні висновки роботи та опубліковано тези на тему «Впровадження економічних методів управління для підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах глобальної економіки». Це дало можливість обговорити практичну значущість запропонованих підходів із представниками наукової спільноти та практичними фахівцями, отримати конструктивні зауваження та рекомендації щодо їх впровадження, а також підвищити науковий рівень та прикладну цінність проведеного дослідження.

Структура роботи складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, що дозволяє послідовно розкрити теоретичні основи економічних методів управління, проаналізувати їх застосування на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» та запропонувати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності його діяльності.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Загальна характеристика і класифікація економічних методів управління на підприємстві

Економічні методи управління є одним із ключових інструментів забезпечення ефективного функціонування підприємства та досягнення його стратегічних і тактичних цілей. Вони відображають сукупність прийомів, способів і механізмів, за допомогою яких керівництво впливає на економічні процеси, раціонально використовує ресурси, стимулює продуктивність праці та оптимізує витрати. Дослідження сутності, принципів і класифікації економічних методів управління дозволяє визначити їхню роль у системі управління підприємством, оцінити ефективність застосування та обґрунтувати вибір оптимальних підходів для підвищення результативності господарської діяльності.

Економічні методи управління займають центральне місце у системі управлінських впливів на підприємство, визначаючи ефективність використання ресурсів, фінансову стабільність і конкурентоспроможність. В науковій літературі економічні методи управління розглядаються як комплекс прийомів, способів і засобів організації господарської діяльності, які спрямовані на досягнення оптимальних економічних результатів. Зокрема, за визначенням Л.М. Жуковської, економічні методи управління – це система інструментів, що забезпечують цілеспрямований вплив керівництва на економічні процеси підприємства через стимулювання, регулювання та контроль ресурсів і результатів діяльності [8].

В іншому підході, який пропонує В.І. Гавриленко, економічні методи управління трактуються як комплекс економічних механізмів, що поєднують фінансові, організаційні та матеріальні стимули, спрямовані на координацію

діяльності структурних підрозділів підприємства та досягнення стратегічних цілей. Таким чином, економічні методи є не тільки інструментом регулювання внутрішньоорганізаційних процесів, а й механізмом реалізації економічної політики підприємства у відповідь на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища [4, с. 47-49].

Сутність економічних методів управління полягає у їх здатності формувати мотивацію працівників та забезпечувати цілеспрямоване використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів. За концепцією О.В. Петрової, економічні методи управління слід розглядати як засоби, які дозволяють забезпечити баланс між потребами підприємства і інтересами персоналу, стимулюючи ефективну діяльність через матеріальну зацікавленість, систему премій, бонусів та інші фінансові механізми. Водночас економічні методи включають планування, прогнозування та контроль, що дозволяє керівництву оперативно реагувати на відхилення від запланованих показників та приймати своєчасні управлінські рішення.

Роль економічних методів управління у системі управління підприємством є багаторівневою. В першу чергу вони забезпечують ефективне використання ресурсів, оптимізацію витрат і підвищення продуктивності праці. За думкою В.М. Коваленка, економічні методи є ключовим елементом управлінської системи, оскільки через них реалізуються фінансові, організаційні та соціальні функції управління, що сприяє досягненню збалансованих результатів діяльності підприємства. У цьому контексті економічні методи не можна розглядати ізольовано від інших методів управління – вони інтегруються із організаційними, правовими, соціальними та адміністративними інструментами, формуючи комплексну систему управління [10].

На думку Р.М. Сидоренка, взаємозв'язок економічних методів із фінансовими, організаційними та соціальними аспектами управління полягає у тому, що економічні стимули забезпечують реалізацію стратегічних і тактичних завдань підприємства. З фінансової точки зору, методи управління визначають розподіл прибутку, формування бюджету, систему ціноутворення та контроль

витрат. Організаційно вони впливають на структуру управління, розподіл функцій та обов'язків між підрозділами, а соціальні методи реалізуються через мотивацію персоналу, систему заохочень та створення сприятливих умов праці. Такий комплексний підхід дозволяє забезпечити збалансоване управління, де економічні методи виступають основним засобом стимулювання та регулювання діяльності підприємства [20].

У сучасних умовах глобалізації та цифровізації бізнес-процесів економічні методи управління набувають особливої значущості. Вони дозволяють підприємствам швидко адаптуватися до зміни попиту, ефективно розподіляти ресурси, зменшувати витрати та підвищувати продуктивність (рис. 1.1). Застосування економічних методів управління на практиці вимагає врахування специфіки діяльності підприємства, його масштабів, організаційної структури та ринкової стратегії. У контексті підприємств сфери послуг економічні методи управління сприяють оптимізації витрат на операційну діяльність, підвищенню якості послуг і мотивації персоналу, що безпосередньо впливає на фінансові результати та конкурентні позиції підприємства [17].

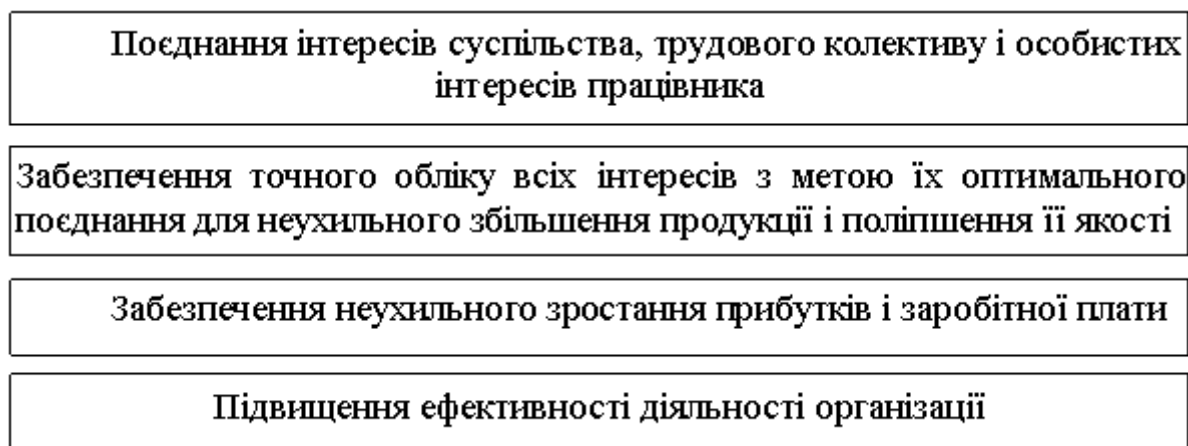

Рисунок 1.1 – Ключові напрями економічного регулювання в менеджменті

Джерело: систематизовано автором

Економічні методи управління є дієвим інструментом впливу на діяльність підприємства, але їх ефективність залежить від правильного дотримання основних принципів застосування (рис. 1.2). Вони формують основу для

раціональної організації ресурсів, підвищення продуктивності праці та стимулювання персоналу.

Рисунок 1.2 – Схема реалізації економічних методів управління

Джерело: систематизовано автором на основі [9]

Основними принципами є:

- раціональне використання ресурсів – передбачає ефективне планування витрат, обґрунтоване інвестування та контроль за раціональністю витрачання ресурсів. Дотримання цього принципу дозволяє мінімізувати втрати, уникати перевитрат і забезпечувати фінансову стабільність підприємства;
- мотивація персоналу та стимулювання результативності. Економічні методи реалізуються через систему матеріальних і нематеріальних стимулів, спрямованих на підвищення зацікавленості працівників у досягненні високих результатів. До таких методів належать премії, бонуси, система винагород за виконання планових показників, а також соціальні пільги та програми розвитку персоналу. Дотримання цього принципу дозволяє формувати високу трудову мотивацію, підвищувати продуктивність і залученість співробітників до стратегічних цілей підприємства;

- планування, контроль і оцінка ефективності. Економічні методи управління повинні базуватися на чіткій системі планування та прогнозування, що забезпечує досягнення запланованих показників діяльності. Важливим етапом є контроль виконання планів і оцінка ефективності застосованих методів. Регулярний аналіз відхилень від планових показників дозволяє оперативно приймати управлінські рішення, коригувати стратегії та підвищувати ефективність господарської діяльності підприємства [12].

Розглянуті принципи застосування економічних методів управління створюють основу для їх системного використання в практичній діяльності підприємства. Водночас для ефективного впровадження економічних методів важливо розуміти їх різноманітність та класифікацію, що дозволяє керівництву обирати оптимальні інструменти впливу залежно від конкретної ситуації, рівня управління та сфери діяльності. У науковій літературі економічні методи поділяють за формою впливу, сферою застосування та рівнем управління, що дає змогу систематизувати їх використання та забезпечити комплексний ефект від управлінських рішень. В таблиці 1.1 наведено узагальнену класифікацію економічних методів управління.

Таблиця 1.1 – Класифікація економічних методів управління

Критерій класифікації	Підгрупи методів	Характеристика / Приклади застосування
1	2	3
<i>За формою впливу</i>	Стимулюючі	Мотиваційні механізми, премії, бонуси, матеріальне та нематеріальне заохочення персоналу
	Регулюючі	Ціноутворення, тарифи, фінансове планування, норми витрат ресурсів
	Контролюючі	Аудит, внутрішній та зовнішній фінансовий контроль, порівняння план/факт
<i>За сферою застосування</i>	Виробничі	Планування виробничих потужностей, оптимізація використання ресурсів

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
	Фінансові	Формування бюджету, управління грошовими потоками, інвестиційна діяльність
	Інвестиційні	Вибір проєктів, оцінка ефективності інвестицій, ризик-менеджмент
	Маркетингові	Стимулювання збуту, ціноутворення, рекламні акції
<i>За рівнем управління</i>	Стратегічні	Довгострокові плани розвитку, інвестиційна стратегія
	Тактичні	Планування окремих підрозділів, розподіл ресурсів на квартал/рік
	Оперативні	Щоденне управління, контроль виконання поточних завдань

Джерело: складено автором на основі [11,19]

Застосування економічних методів управління на підприємствах завжди визначається як зовнішніми ринковими умовами, так і внутрішніми факторами діяльності. Ринкові умови, такі як рівень конкуренції, попит на продукцію або послуги, цінова політика та економічна стабільність, безпосередньо впливають на вибір конкретних методів управління.

Внутрішні фактори, серед яких організаційна структура, розмір підприємства, ресурсне забезпечення та кваліфікація персоналу, визначають доцільність застосування того чи іншого методу, а також їх поєднання. На практиці це проявляється у плануванні бюджету, оптимізації витрат на матеріальні та трудові ресурси, а також у системі контролю виконання операційних завдань.

Економічні методи управління у сфері послуг застосовуються для підвищення ефективності використання ресурсів, стимулювання персоналу та контролю якості обслуговування. Стимулюючі методи реалізуються через систему премій і бонусів за досягнення ключових показників, регулюючі методи – через планування фінансових потоків та нормування витрат, а контрольні – через моніторинг результатів діяльності та аналіз відхилень від плану.

Застосування економічних методів має як переваги, так і обмеження. Переваги включають підвищення продуктивності праці, ефективне використання ресурсів, мотивацію персоналу та можливість оперативного реагування на зміни ринкової кон'юнктури. Обмеження пов'язані з потребою точного прогнозування, врахуванням соціальних аспектів та ризиком неправильного застосування методів у нестабільних ринкових умовах або за обмежених ресурсів [8].

Таким чином, економічні методи управління виступають ключовим інструментом підвищення ефективності діяльності підприємств, забезпечуючи раціональне використання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів, стимулювання персоналу та контроль результатів діяльності. Вибір конкретних методів залежить від зовнішніх ринкових умов і внутрішніх характеристик підприємства, а їх класифікація за формою впливу, сферою застосування та рівнем управління дозволяє систематизувати і оптимізувати управлінські рішення. Використання економічних методів сприяє підвищенню продуктивності, оптимізації витрат, розвитку персоналу та підтриманню конкурентних позицій у відповідній галузі, що підтверджує їх стратегічне значення для забезпечення стабільності та ефективності діяльності підприємства.

1.2. Принципи і особливості використання економічних методів управління суб'єктами господарювання

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються високим рівнем конкуренції, швидкими змінами ринкового середовища та зростанням ролі інновацій, економічні методи управління набувають особливого значення для забезпечення ефективної діяльності підприємств. Їх застосування базується на науково обґрунтованих принципах, що визначають підходи до організації управлінського впливу через економічні стимули, регулювання та контроль. Дотримання цих принципів сприяє формуванню стійкої системи управління,

орієнтованої на підвищення продуктивності праці, оптимізацію використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей підприємства. Розгляд принципів і особливостей використання економічних методів управління дозволяє глибше зрозуміти механізми їх впливу на поведінку працівників і результати діяльності суб'єктів господарювання (рис. 1.3).

Рисунок 1.3 – Принципи та особливості використання економічних методів управління суб'єктами господарювання

Джерело: систематизовано автором

Принципи економічних методів управління становлять науково-методичну основу побудови ефективної системи менеджменту підприємства. Вони визначають головні закономірності, правила та орієнтири, на яких ґрунтується практичне використання економічних інструментів впливу на діяльність суб'єктів господарювання. У загальному розумінні *принципи* – це основоположні правила, що визначають умови та межі використання економічних методів у системі управління, забезпечуючи єдність економічних інтересів підприємства, його працівників і партнерів [15, с. 55-56].

Дотримання цих принципів сприяє формуванню збалансованої структури управління, яка поєднує стратегічні цілі з реальними можливостями організації.

Вони забезпечують раціональність прийняття управлінських рішень, створюють економічні передумови для розвитку підприємства, підвищують рівень відповідальності та мотивації працівників, а також стимулюють ефективне використання ресурсного потенціалу.

Система принципів економічних методів управління включає низку взаємопов'язаних елементів, які відображають ключові закономірності функціонування сучасних суб'єктів господарювання. До основних із них належать:

- принцип економічної доцільності – передбачає вибір таких методів управління, які забезпечують досягнення максимально можливого економічного ефекту при мінімальних витратах ресурсів. Реалізація цього принципу вимагає ретельного аналізу економічних наслідків кожного управлінського рішення та орієнтації на підвищення ефективності діяльності підприємства;
- принцип матеріальної зацікавленості – базується на стимулюванні працівників до підвищення продуктивності праці через пряму залежність між результатами діяльності та рівнем винагороди. Цей принцип забезпечує узгодження особистих і колективних економічних інтересів;
- принцип господарського розрахунку – означає необхідність забезпечення відповідальності підрозділів і окремих працівників за кінцеві результати своєї діяльності. Він передбачає самостійність у прийнятті рішень і одночасно відповідальність за ефективність використання ресурсів;
- принцип самофінансування – полягає у фінансовій незалежності підприємства, здатності забезпечувати власний розвиток за рахунок отриманих доходів і прибутку. Такий підхід стимулює раціональне використання фінансових ресурсів і зміцнює економічну стабільність суб'єкта господарювання;
- принцип поєднання централізованого і децентралізованого управління –

відображає необхідність узгодження інтересів окремих підрозділів і загальних стратегічних цілей підприємства. Надмірна централізація може знижувати ініціативність персоналу, тоді як надмірна децентралізація – ускладнювати координацію дій;

- принцип економічної відповідальності – передбачає наявність прямого зв'язку між прийнятими управлінськими рішеннями та їхніми економічними наслідками. Реалізація цього принципу сприяє підвищенню прозорості управління та розвитку корпоративної культури відповідальності [16, с. 274-276].

З метою впорядкування та структурованого відображення теоретичних положень систему принципів економічних методів управління доцільно подати у вигляді узагальненої таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Основні принципи економічних методів управління

№	Принцип	Зміст і характеристика
1	<i>Економічна доцільність</i>	Забезпечення максимального результату при оптимальних витратах ресурсів
2	<i>Матеріальна зацікавленість</i>	Стимулювання працівників через систему оплати праці та премій
3	<i>Господарський розрахунок</i>	Підвищення відповідальності за результати діяльності
4	<i>Самофінансування</i>	Забезпечення автономності та фінансової стійкості підприємства
5	<i>Централізація і децентралізація</i>	Узгодження інтересів підрозділів і керівництва
6	<i>Економічна відповідальність</i>	Встановлення зв'язку між рішеннями і фінансовими наслідками

Джерело: систематизовано автором на основі узагальнення наукових підходів до принципів економічного управління

Особливості застосування економічних методів управління зумовлені багатьма факторами, серед яких ключову роль відіграють тип підприємства, галузева специфіка, рівень розвитку ринкових відносин та інтенсивність конкуренції. У сучасних умовах господарювання підприємства функціонують у динамічному середовищі, де економічні методи виступають не лише

інструментом регулювання, а й механізмом адаптації до зовнішніх змін. Їхня ефективність залежить від здатності менеджменту забезпечити гнучкість управлінських рішень, орієнтованість на результат і збалансування інтересів усіх учасників господарського процесу.

Однією з провідних особливостей використання економічних методів управління є їх комплексний характер. Вони не діють ізольовано, а формують систему взаємопов'язаних інструментів впливу, що охоплюють процеси планування, мотивації, контролю та оцінки результатів. Це означає, що застосування економічних методів має здійснюватися у тісній взаємодії з організаційними, соціальними та адміністративними підходами. Такий синтез забезпечує гармонійне поєднання матеріальних стимулів з нематеріальними мотивами діяльності персоналу.

Важливою особливістю є також залежність вибору економічних методів від внутрішніх і зовнішніх факторів. До внутрішніх належать фінансовий стан підприємства, рівень його ресурсного потенціалу, кваліфікація кадрів, структура управління та корпоративна культура. Зовнішні чинники охоплюють стан ринку, податкову політику держави, рівень інфляції, попит на продукцію чи послуги, конкурентне середовище. Відповідно, система економічних методів має бути гнучкою, з можливістю оперативного коригування у разі зміни ринкових умов.

Сучасна практика господарювання демонструє, що найбільш ефективним є використання стимулюючих методів – преміювання, участі у прибутку, гнучких систем оплати праці, внутрішнього бюджетування та фінансового контролю. Вони дозволяють створити сприятливі умови для підвищення продуктивності праці, раціонального використання ресурсів і формування економічної мотивації працівників. Ефективність таких методів суттєво зростає за умови впровадження інформаційних технологій, які забезпечують прозорість фінансових операцій і контроль за виконанням планових показників [20].

Ще однією характерною рисою є інноваційний аспект економічних методів управління. У період цифровізації економіки та розвитку ринків послуг особливого значення набувають методи, пов'язані з аналітикою даних,

управлінням ефективністю (KPI, Balanced Scorecard), автоматизацією фінансових розрахунків і контролем витрат. Це дозволяє підвищувати точність прийняття управлінських рішень, зменшувати витрати та забезпечувати стабільність фінансових результатів.

Крім того, специфіка використання економічних методів полягає у необхідності досягнення балансу між централізацією і децентралізацією управлінських функцій. З одного боку, централізація дозволяє ефективно координувати фінансові потоки та узгоджувати стратегічні рішення. З іншого боку, децентралізація стимулює ініціативність працівників, сприяє підвищенню гнучкості управління і прискорює процес прийняття рішень на нижчих рівнях.

Отже, особливості використання економічних методів управління визначаються необхідністю поєднання принципів економічної доцільності, матеріальної зацікавленості, самофінансування і відповідальності із сучасними інструментами управління. Це дає змогу підприємствам адаптуватися до умов ринку, підвищувати ефективність діяльності, забезпечувати конкурентоспроможність і сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Дотримання принципів економічних методів управління є одним із ключових чинників забезпечення ефективності та стабільності управлінського процесу на підприємстві. Принципи визначають логіку та послідовність застосування економічних інструментів, що забезпечує системність управлінських впливів. Завдяки цьому керівництво здатне формувати чіткі цілі, планувати ресурси, координувати діяльність підрозділів та приймати управлінські рішення на основі прогнозованих результатів. Такий підхід підвищує передбачуваність діяльності підприємства, зменшує ризики виникнення конфліктів між структурними підрозділами та сприяє узгодженню стратегічних і тактичних завдань.

Однією з найважливіших функцій дотримання принципів є оптимізація використання ресурсів і підвищення продуктивності праці. Принципи економічного управління передбачають раціональне поєднання матеріальних

стимулів, системи премій і бонусів, контролю та оцінки результатів діяльності. Це створює умови для підвищення економічної мотивації працівників, стимулювання їх ініціативності та відповідальності за виконання виробничих і фінансових завдань. Таким чином, принципи економічного управління не лише впливають на поведінку персоналу, а й формують культуру ефективного використання ресурсів і фінансової дисципліни на підприємстві [21].

Водночас, недотримання або ігнорування принципів економічного управління може мати серйозні негативні наслідки. Це проявляється у зниженні результативності діяльності підрозділів, хаотичності управлінських рішень, невиправданих витратах ресурсів, зниженні мотивації працівників та зростанні внутрішньої конфліктності. Відсутність системного підходу веде до того, що управлінські впливи стають фрагментарними, непрогнозованими і неефективними, що значно ускладнює досягнення стратегічних цілей підприємства та збереження його конкурентних позицій на ринку.

Особливе значення дотримання принципів набуває в умовах динамічного ринкового середовища та високої конкуренції, де необхідно швидко адаптувати управлінські рішення до змін у попиті, ресурсній базі та фінансовому стані підприємства. У таких умовах системність, передбачуваність і ефективність управлінського впливу стають ключовими чинниками забезпечення стабільності діяльності та стійкого розвитку підприємства.

Таким чином, дотримання принципів економічного управління є фундаментальною умовою ефективного функціонування підприємства, оскільки забезпечує цілісність управлінської системи, оптимальне використання ресурсів, підвищення продуктивності праці та мотивації персоналу, а також сприяє досягненню стратегічних та тактичних цілей організації [22].

Узагальнюючи розглянуте, можна стверджувати, що принципи і особливості використання економічних методів управління є фундаментом для формування ефективної системи менеджменту підприємства. Вони визначають наукову основу прийняття управлінських рішень, сприяють гармонізації інтересів учасників господарського процесу та забезпечують стабільний

розвиток суб'єкта господарювання в умовах ринкових трансформацій.

Дотримання зазначених принципів забезпечує системність і передбачуваність управлінського впливу, оптимізує використання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів, підвищує продуктивність праці та рівень мотивації персоналу. Водночас порушення або ігнорування принципів може призвести до зниження ефективності діяльності підприємства, втрати економічної дисципліни та нераціонального використання ресурсів, що негативно впливає на досягнення стратегічних і тактичних цілей.

Отже, інтеграція принципів економічного управління у практику діяльності підприємства є необхідною умовою забезпечення стабільності, конкурентоспроможності та сталого розвитку, а також формування ефективної управлінської культури, яка дозволяє системно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

1.3. Вплив економічних методів управління на зростання ефективності господарської діяльності підприємств

Ефективність господарської діяльності підприємства є ключовим показником його життєздатності, конкурентоспроможності та здатності до сталого розвитку в умовах динамічного ринкового середовища. Під ефективністю розуміють оптимальне використання наявних ресурсів, включно з матеріальними, фінансовими та трудовими, що дозволяє досягати стратегічних та тактичних цілей підприємства. Вона визначається не лише фінансовими результатами, такими як прибуток або рентабельність, а й показниками виробничої продуктивності, рівнем задоволеності персоналу, якістю продукції або послуг та здатністю адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Ефективність господарської діяльності є багатовимірним поняттям, яке охоплює як внутрішні, так і зовнішні аспекти функціонування підприємства. З одного боку, вона включає оптимізацію внутрішніх процесів, досягнення високої продуктивності та ефективного використання ресурсів. З іншого – забезпечує

зовнішню конкурентоспроможність, дозволяючи підприємству займати стабільні позиції на ринку, формувати позитивний імідж серед клієнтів та партнерів, а також ефективно реагувати на зміни економічного і технологічного середовища. В умовах глобалізації, цифровізації бізнесу та зростаючої конкуренції навіть незначні відхилення у використанні ресурсів або низька мотивація персоналу можуть призвести до значних фінансових втрат і втрати ринкових позицій [24].

Для забезпечення високого рівня ефективності підприємства важливим є системний підхід до управління, у якому центральне місце займають економічні методи управління. Ці методи виступають як інструменти стимулювання, регулювання та контролю, що дозволяють здійснювати цілеспрямований вплив на економічні процеси та поведінку працівників. Вони формують умови для раціонального використання матеріальних і фінансових ресурсів, сприяють оптимізації виробничих і інвестиційних процесів, підвищують мотивацію персоналу та забезпечують своєчасну оцінку результатів діяльності.

Системне застосування економічних методів дозволяє забезпечити синергію між фінансовою, виробничою та соціальною складовими діяльності підприємства. Стимулюючі методи, такі як система премій, бонусів та матеріальної зацікавленості, сприяють підвищенню продуктивності праці та залученості персоналу. Регулюючі методи, включаючи бюджетування, планування витрат та цінову політику, забезпечують раціональне використання ресурсів і оптимізацію витрат. Контролюючі методи – внутрішній аудит, фінансовий контроль, оцінка виконання планів – дозволяють своєчасно виявляти відхилення, знижувати ризики та забезпечувати передбачуваність управлінських рішень [22].

Для теоретичного аналізу системи економічних методів управління та їхнього впливу на ефективність господарської діяльності підприємства доцільно використовувати схематичне відображення (рис. 1.4), яке демонструє взаємозв'язок між стимулюючими, регулюючими та контролюючими методами та результатами діяльності підприємства.

Рисунок 1.4 – Взаємозв’язок стимулюючих, регулюючих та контролюючих методів з ефективністю господарської діяльності

Джерело: систематизовано автором

Варто підкреслити, що ефективність діяльності підприємства є комплексним показником, що формується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів (табл. 1.3). До внутрішніх факторів відносяться якість управління, рівень мотивації персоналу, структура ресурсів, рівень автоматизації та технологічного забезпечення виробничих процесів. До зовнішніх – кон’юнктура ринку, конкуренція, зміни у законодавстві, інноваційні тенденції та економічна стабільність регіону. Економічні методи управління дозволяють синхронізувати внутрішні процеси підприємства з вимогами зовнішнього середовища, що забезпечує стійкість і конкурентоспроможність.

Систематичне застосування економічних методів управління забезпечує узгодженість і передбачуваність управлінських процесів, створює основу для стабільного економічного зростання підприємства та підвищення його конкурентоспроможності. Воно дозволяє керівництву приймати науково обґрунтовані рішення, забезпечувати баланс між витратами і доходами, раціонально використовувати ресурси та формувати мотивований і ефективний персонал.

Таблиця 1.3 – Вплив економічних методів управління на ефективність господарської діяльності

Група методів	Інструменти та механізми	Очікуваний ефект на діяльність підприємства
<i>Стимулюючі</i>	Премії, бонуси, матеріальна зацікавленість	Підвищення продуктивності, мотивації та якості роботи
	Кар'єрне зростання, визнання	Залученість персоналу, активізація ініціативи
<i>Регулюючі</i>	Цінова політика, бюджетування	Раціональне використання фінансових та матеріальних ресурсів
	Фінансове планування, управління виробництвом	Оптимізація процесів, досягнення стратегічних та тактичних цілей
<i>Контролюючі</i>	Внутрішній аудит, фінансовий контроль	Виявлення відхилень, зниження ризиків, стабільність процесів
	Оцінка виконання планів	Своєчасна корекція діяльності, забезпечення передбачуваності результатів

Джерело: систематизовано автором на основі наукових праць [8, 14]

Механізм дії стимулюючих методів

Стимулюючі методи є ключовим механізмом підвищення мотивації працівників та продуктивності праці. До них належать система премій, бонусів, матеріальної та нематеріальної зацікавленості. Вплив цих методів на ефективність підприємства полягає у створенні прямого зв'язку між результатами діяльності персоналу та рівнем їх винагороди. Це сприяє не тільки зростанню продуктивності праці, а й підвищенню якості виконання завдань та відповідальності працівників.

З точки зору наукової концепції, стимулюючі методи реалізують принцип матеріальної зацікавленості, що забезпечує баланс між цілями підприємства та інтересами персоналу. Ефективність застосування цих методів підвищується при чіткій системі оцінки результатів діяльності та обґрунтованій політиці

преміювання, що дозволяє персоналу прогнозувати власну винагороду відповідно до досягнутих показників [17].

Механізм дії регулюючих методів

Регулюючі методи спрямовані на оптимізацію ресурсів та виробничих процесів, що дозволяє підприємству досягати стабільного розвитку та мінімізувати витрати. До них відносяться бюджетування, фінансове планування, цінова політика, а також заходи щодо оптимізації виробничих процесів. Вони забезпечують раціональне використання ресурсів, своєчасне реагування на зміни ринкового середовища та планомірний розвиток підприємства.

Науково обґрунтовано, що регулюючі методи реалізують принцип економічної доцільності, дозволяючи підприємству обирати ті заходи, які забезпечують максимальний економічний результат при мінімальних витратах ресурсів. Прикладом може бути планування бюджету на виробництво з урахуванням прогнозованих доходів і витрат, що дозволяє уникнути перевитрат та забезпечити фінансову стабільність.

Механізм дії контролюючих методів

Контролюючі методи забезпечують своєчасну оцінку результатів діяльності підприємства та виявлення відхилень від планових показників. До них належать внутрішній аудит, фінансовий контроль, використання систем KPI та інших інструментів оцінки ефективності. Завдяки контролю керівництво підприємства може коригувати управлінські рішення, мінімізувати ризики, уникати неефективного використання ресурсів і забезпечувати стабільність функціонування.

Застосування контролюючих методів реалізує принцип економічної відповідальності, встановлюючи прямий зв'язок між прийнятими управлінськими рішеннями та їх економічними наслідками. Це дозволяє не лише підвищити ефективність поточної діяльності, а й забезпечити стратегічну стабільність та прогнозованість розвитку підприємства [19].

Механізм впливу економічних методів управління на ефективність господарської діяльності доцільно представити у вигляді таблиць 1.4 та 1.5, що

відображають взаємозв'язок між групами методів та ключовими показниками результативності підприємства.

Таблиця 1.4 – Вплив економічних методів управління на продуктивність та фінансові результати

Група методів	Основні інструменти	Вплив на продуктивність	Вплив на фінансові результати
<i>Стимулюючі</i>	Премії, бонуси, матеріальна та нематеріальна зацікавленість	Підвищення мотивації та якості роботи персоналу	Збільшення доходів за рахунок зростання продуктивності
<i>Регулюючі</i>	Бюджетування, фінансове планування, цінова політика	Раціоналізація використання ресурсів	Зниження витрат, планомірне фінансове зростання
<i>Контролюючі</i>	Внутрішній аудит, KPI, фінансовий контроль	Своєчасне виявлення проблем та відхилень	Мінімізація фінансових ризиків, стабільність результатів

Джерело: систематизовано автором на основі аналізу наукових підходів до економічного управління

Таблиця 1.5 – Механізм взаємозв'язку між методами та ключовими показниками ефективності

Метод	Основний ефект	Ключові показники, що змінюються
<i>Стимулюючий</i>	Підвищення мотивації та продуктивності	Продуктивність, якість роботи, задоволеність персоналу
<i>Регулюючий</i>	Оптимізація ресурсів і процесів	Витрати, прибуток, використання ресурсів
<i>Контролюючий</i>	Своєчасне виявлення відхилень	Витрати, фінансові результати, дотримання планів

Джерело: систематизовано автором на основі [17]

Науковий аналіз показує, що ефективне застосування економічних методів управління формує системну і передбачувану модель управління підприємством, що дозволяє підвищувати продуктивність, раціонально використовувати ресурси, підвищувати мотивацію персоналу та знижувати ризики. Комплексне використання стимулюючих, регулюючих та контролюючих методів створює синергетичний ефект, що значно перевищує вплив кожної групи методів окремо.

Ігнорування або неповне застосування методів веде до зниження ефективності, втрати мотивації працівників, перевитрат ресурсів та нестабільності функціонування підприємства. Науково обґрунтоване впровадження економічних методів дозволяє забезпечити гармонізацію внутрішніх процесів підприємства з вимогами ринку, що є ключовим фактором його конкурентоспроможності та стійкого розвитку [5, с. 81-86].

Проведений теоретичний аналіз економічних методів управління дозволяє зробити висновок про їхню ключову роль у забезпеченні ефективності господарської діяльності підприємства. Розглянуті стимулюючі, регулюючі та контролюючі методи виступають взаємопов'язаними інструментами, які впливають на продуктивність праці, фінансові результати, раціональне використання ресурсів та стабільність управлінського процесу. Наукове обґрунтування принципів застосування цих методів, а також механізм їх впливу на ключові показники ефективності підтверджує необхідність комплексного і системного підходу до управління підприємством у сучасних ринкових умовах.

Важливо підкреслити, що дотримання принципів економічних методів забезпечує передбачуваність управлінських рішень, підвищує мотивацію персоналу та сприяє оптимізації ресурсів, що, у свою чергу, позитивно впливає на фінансову стабільність і конкурентоспроможність підприємства. Одночасно, ігнорування цих принципів може призвести до нераціонального використання ресурсів, зниження результативності діяльності та втрати мотивації працівників.

Таким чином, теоретико-методичні засади використання економічних методів управління створюють наукову основу для оцінки їхньої ефективності та обґрунтування управлінських рішень. Це дозволяє переходити до практичного аналізу та оцінки результативності діяльності конкретного підприємства, зокрема ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», а також дослідження ефективності застосованих економічних методів управління в умовах специфіки діяльності підприємства у сфері послуг.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДІВ
УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»**2.1. Техніко-економічний аналіз показників господарської діяльності підприємства ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»**

ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» – це сучасне підприємство, що функціонує у сфері надання екологічних, логістичних і сервісних послуг. Підприємство спеціалізується на зборі, утилізації та переробці промислових і побутових відходів, забезпечуючи екологічну безпеку та сталий розвиток регіонів. Основна діяльність компанії спрямована на формування замкненого циклу екологічного сервісу, що поєднує господарську ефективність із соціальною та екологічною відповідальністю.

Підприємство здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України, зокрема Закону України «Про відходи», «Про охорону навколишнього природного середовища», а також Статуту товариства. Організаційно-правова форма – товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), що забезпечує гнучкість управління, самостійність у прийнятті управлінських рішень і відповідальність у межах статутного капіталу.

Місія ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» полягає у формуванні комплексного підходу до екологічної безпеки підприємств і громад шляхом надання якісних послуг у сфері збору, перевезення, переробки та утилізації відходів із дотриманням екологічних стандартів ЄС.

Основні стратегічні цілі діяльності підприємства:

- забезпечення конкурентоспроможності на ринку екологічних послуг;
- підвищення ефективності господарської діяльності шляхом упровадження інноваційних технологій;
- розвиток партнерських відносин із промисловими підприємствами;
- дотримання екологічних вимог і підвищення рівня корпоративної

соціальної відповідальності.

Організаційна структура ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» має лінійно-функціональний тип (рис. 2.1), що забезпечує чіткий розподіл повноважень і відповідальності між керівниками та підрозділами. Така структура дозволяє ефективно координувати роботу різних служб і швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі.

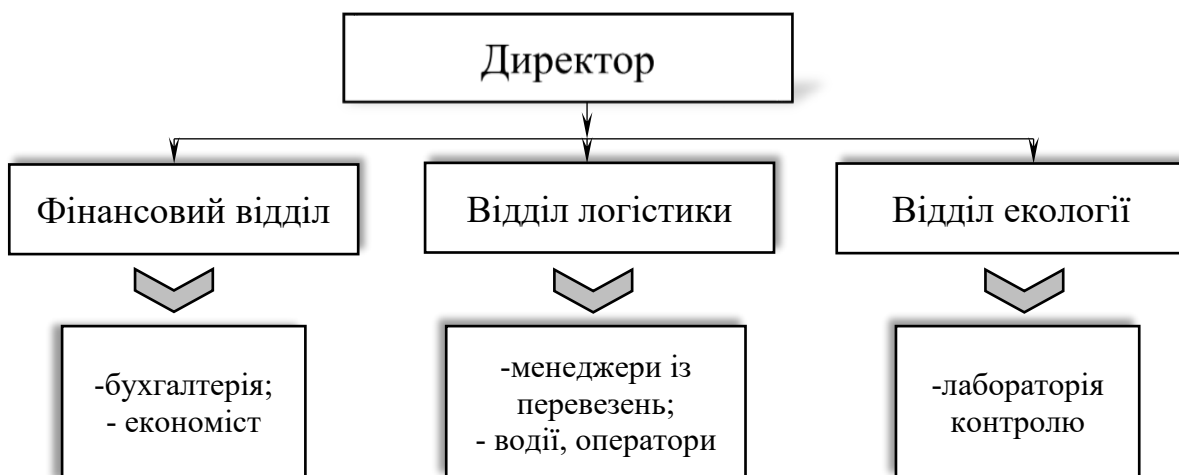

Рисунок 2.1 – Організаційна структура управління ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Джерело: розроблено автором на основі систематизації даних підприємства

Така структура сприяє налагодженню ефективної комунікації між управлінськими рівнями, що є важливим для своєчасного прийняття рішень і контролю за виконанням завдань.

ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» здійснює комплекс послуг, що охоплюють усі етапи поводження з відходами, починаючи від їх збору й транспортування до утилізації, аналітики та консалтингового супроводу клієнтів. Така багатовекторність діяльності забезпечує підприємству стабільні конкурентні позиції на ринку екологічних послуг, а також сприяє реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Першочерговим напрямом роботи є збір та сортування відходів промислового та побутового походження. Цей етап є базовим у всьому екологічному циклі, оскільки саме якісне сортування дає змогу мінімізувати обсяг відходів, що підлягають захороненню, та забезпечує формування потоків

вторинної сировини для подальшої переробки. Підприємство впроваджує сучасні технології збору відходів, використовує спеціалізований транспорт і контейнери, що відповідають екологічним стандартам ЄС.

Наступним напрямом виступає перевезення та логістика небезпечних і не небезпечних відходів, що потребує високого рівня організації процесів та суворого дотримання нормативних вимог. Логістична складова діяльності підприємства спрямована на оптимізацію маршрутів, зниження транспортних витрат і забезпечення безпечного транспортування відходів до місць переробки або утилізації. Це дозволяє мінімізувати ризики для довкілля та підвищити економічну ефективність функціонування підприємства.

Третім ключовим напрямом є утилізація та переробка вторинної сировини, що має стратегічне значення з огляду на сучасні тенденції переходу до циркулярної економіки. Завдяки застосуванню інноваційних технологій переробки підприємство сприяє повторному використанню матеріалів, зменшенню екологічного навантаження та створенню доданої вартості в рамках замкненого виробничого циклу.

Окреме місце у діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» займає екологічний консалтинг, що передбачає розробку екологічної документації, проведення аудитів та супровід клієнтів у питаннях дотримання природоохоронного законодавства. Такий підхід дозволяє підприємствам-партнерам підвищувати рівень екологічної відповідальності, уникати штрафних санкцій і покращувати корпоративну репутацію.

Важливим компонентом екологічної системи підприємства є послуги екологічного моніторингу, які включають вимірювання рівня забруднення повітря, контроль за якістю води та аналіз викидів. Результати таких досліджень дозволяють оперативно виявляти джерела забруднення та впроваджувати превентивні заходи для їх усунення. Завдяки цим діям забезпечується сталий розвиток регіонів і збереження природного балансу.

Зазначені напрями діяльності формують комплексну систему екологічного сервісу, яка представлена в таблиці 2.1, що відображає основні види послуг

підприємства, їх зміст і очікувані результати.

Таблиця 2.1 – Основні види послуг ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Напрямок діяльності	Зміст послуг	Очікуваний результат
<i>Екологічний сервіс</i>	Збір, перевезення, утилізація відходів	Зменшення негативного впливу на довкілля
<i>Консалтинг</i>	Розробка екологічних проєктів і паспортів	Відповідність діяльності вимогам законодавства
<i>Логістика</i>	Організація маршрутів і транспортування	Оптимізація витрат клієнтів
<i>Аналітика</i>	Моніторинг та звітність з екологічної діяльності	Підвищення прозорості та контролю
<i>Навчання</i>	Проведення семінарів і тренінгів з екології	Формування екологічної культури персоналу

Джерело: систематизовано автором на основі аналізу діяльності підприємств екологічного сервісу

Аналіз даних, наведених у таблиці 2.1, дозволяє зробити висновок, що діяльність ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» має чітко виражений комплексний характер, що поєднує виробничу, інформаційно-консультативну та освітню складові. Такий підхід забезпечує не лише виконання основних екологічних функцій, а й створює додану вартість у вигляді підвищення довіри клієнтів, поліпшення іміджу підприємства та зміцнення його позицій на ринку.

Таким чином, система послуг ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» спрямована не лише на економічну ефективність, а й на соціальну та екологічну результативність, що відповідає сучасним концепціям сталого розвитку та зеленого бізнесу.

Підприємство ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» є конкурентоспроможним учасником ринку екологічних послуг, який активно впроваджує інноваційні рішення та сучасні методи управління. Основними чинниками успіху є:

- високий рівень організаційної культури;
- ефективна система економічного стимулювання;
- комплексний підхід до управління ресурсами;

- гнучка структура управління;
- орієнтація на довгострокову співпрацю з клієнтами.

Підприємство демонструє сталий розвиток, підвищує рівень фінансової стабільності та ефективності, що створює передумови для подальшого вдосконалення системи управління та розширення спектра послуг.

Техніко-економічний аналіз є важливою складовою оцінювання ефективності діяльності підприємства, оскільки дозволяє комплексно дослідити використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Метою такого аналізу є виявлення тенденцій розвитку, визначення факторів, що впливають на фінансові результати, та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності господарської діяльності.

Для оцінки результативності функціонування ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» здійснено техніко-економічний аналіз основних показників його діяльності за останні п'ять років (табл. 2.2). У ході аналізу використано дані фінансової звітності товариства за 2020-2024 роки (Додаток Б-Д).

Таблиця 2.2 – Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» впродовж 2020-2024 років

№ з/п	Показник, тис. грн	Роки дослідження					Відхилення (+/-)	Темп зростання, %
		2020	2021	2022	2023	2024		
1	Дохід	6976,2	7750,1	7573,3	9178,7	9768,8	+2792,6	140,0
2	Чистик прибуток	3,8	4,6	4,2	12,3	12,9	+9,1	у 3,4 р.
3	Активи	3645,3	3896,1	4108,8	4323,3	4218,8	+573,5	115,7
4	Зобов'язання	1956,8	1829,4	2037,9	2240,1	2122,7	+165,9	108,5
5	Кількість працівників	24	24	21	17	17	-7	70,8

Джерело: розраховано автором на основі внутрішньої звітності підприємства

У таблиці 2.2 відображено динаміку основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» протягом 2020-2024 років. До аналізу включено ключові індикатори, що характеризують фінансові результати, ресурсну базу та кадровий потенціал підприємства. Узагальнення показників

дозволяє оцінити загальні тенденції розвитку підприємства, визначити напрями підвищення ефективності діяльності та оптимізації управлінських рішень.

Упродовж досліджуваного періоду дохід ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» зріс із 6976,2 тис. грн у 2020 році до 9768,8 тис. грн у 2024 році, що становить приріст на 2792,6 тис. грн або 40,0%. Зростання обсягів реалізації відбулося нерівномірно: у 2021 році спостерігалось підвищення до 7750,1 тис. грн (темп зростання 111,1% до попереднього року), однак у 2022 році зафіксовано незначне зниження до 7573,3 тис. грн. Це могло бути спричинено як загальноекономічними коливаннями, так і сезонними факторами в сфері надання екологічних послуг. Починаючи з 2023 року, підприємство демонструє стійку позитивну динаміку, що свідчить про ефективну маркетингову політику, розширення клієнтської бази та збільшення попиту на екологічні послуги.

Чистий прибуток підприємства за аналізований період збільшився більш ніж утричі – з 3,8 тис. грн у 2020 році до 12,9 тис. грн у 2024 році. Такий приріст (у 3,4 рази) свідчить про поступове зростання рентабельності діяльності та підвищення ефективності управління витратами. Особливо помітний стрибок у 2023 році, коли прибуток зріс утричі порівняно з попереднім роком (з 4,2 тис. грн до 12,3 тис. грн). Це може бути наслідком реалізації нових екологічних проєктів, розширення переліку послуг або підвищення ефективності операційних процесів. У 2024 році тенденція зберіглася, що підтверджує стабілізацію фінансового становища компанії.

Загальна вартість активів ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» у 2020-2024 роках також демонструє позитивну динаміку. За п'ятирічний період активи зросли з 3645,3 тис. грн до 4218,8 тис. грн, тобто на 573,5 тис. грн або на 15,7%. Це вказує на поступове розширення ресурсної бази підприємства, що може бути пов'язано з модернізацією технічного парку, оновленням обладнання для збору та утилізації відходів, а також із нарощенням оборотних коштів. У 2023 році спостерігається пік зростання активів (4323,3 тис. грн), після чого в 2024 році зафіксовано незначне зниження до 4218,8 тис. грн, що, ймовірно, пов'язано з частковим оновленням техніки або перерозподілом ресурсів у користування.

Показники зобов'язань підприємства характеризуються відносною стабільністю. За аналізований період вони зросли з 1956,8 тис. грн у 2020 році до 2122,7 тис. грн у 2024 році, тобто на 165,9 тис. грн або на 8,5%. Це свідчить про зважену фінансову політику підприємства, орієнтовану на підтримання помірного рівня залучення позикових коштів. Водночас збільшення зобов'язань у 2023 році до 2240,1 тис. грн могло бути пов'язане з короткостроковими кредитами для розширення виробничих потужностей або виконання великих замовлень. У 2024 році відбулося їх часткове скорочення, що позитивно впливає на фінансову стійкість компанії.

Кількість працівників підприємства протягом аналізованого періоду скоротилася з 24 осіб у 2020 році до 17 у 2024 році, тобто на 7 осіб або 29,2%. Незважаючи на зменшення штату, підприємство забезпечило зростання доходів і прибутку, що свідчить про підвищення продуктивності праці та ефективніше використання кадрового потенціалу. Можна припустити, що підприємство впроваджувало автоматизацію окремих процесів, підвищувало кваліфікацію персоналу або здійснювало оптимізацію управлінських функцій.

Для наочного представлення динаміки показників доцільно використати графічні матеріали. На рисунку 2.2 відображено тренд доходу та чистого прибутку підприємства, що чітко демонструє позитивну тенденцію зростання фінансових результатів. На рисунку 2.3 представлено зміну активів і зобов'язань, що дозволяє оцінити баланс між власними та позиковими ресурсами.

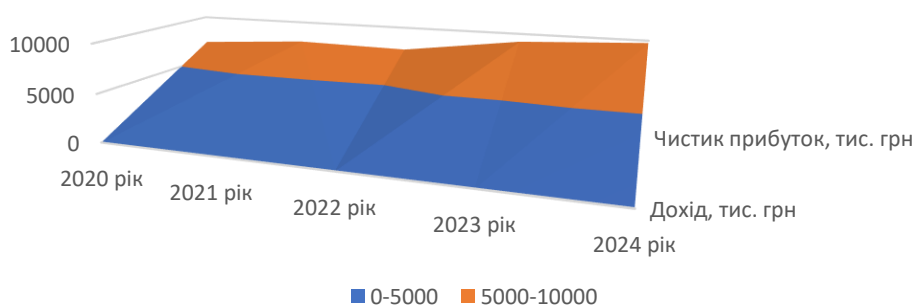

Рисунок 2.2 – Динаміка доходу та чистого прибутку ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» у 2020-2024 роках

Джерело: систематизовано автором на основі даних бухгалтерської та фінансової звітності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за 2020-2024 рр.

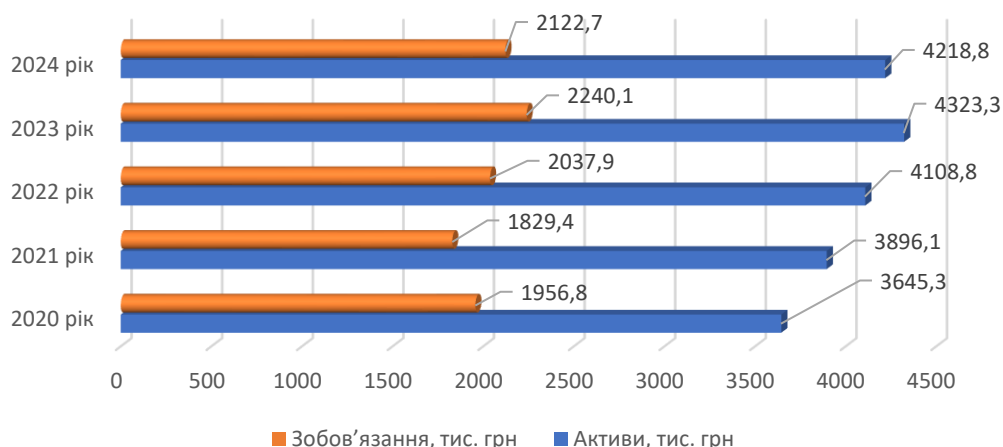

Рисунок 2.3 – Динаміка активів і зобов'язань ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» у 2020-2024 роках

Джерело: систематизовано автором на основі даних бухгалтерської та фінансової звітності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за 2020-2024 рр.

Отже, проведений техніко-економічний аналіз показує, що діяльність ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» у 2020-2024 роках характеризувалася стабільним розвитком і поступовим зміцненням фінансового становища. Зростання доходів і прибутку за одночасного скорочення кількості персоналу свідчить про підвищення ефективності управління та раціональне використання ресурсів. Підприємство зберігає належний рівень фінансової стійкості, що підтверджується помірним зростанням зобов'язань при збільшенні активів.

2.2. Динаміка показників фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства є ключовим етапом аналізу його господарської діяльності, оскільки дає змогу оцінити ефективність управлінських рішень, стабільність функціонування, прибутковість і потенціал розвитку. Для підприємств сфери екологічних послуг, до яких належить ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», така оцінка особливо важлива, адже відображає рівень економічної ефективності використання ресурсів та здатність забезпечувати стале зростання в умовах посилення екологічних вимог і конкуренції.

Для більш глибокої оцінки ефективності господарської діяльності доцільно провести аналіз структури доходів і витрат підприємства, адже саме ці показники безпосередньо відображають результативність використання наявних ресурсів і рівень фінансової стабільності суб'єкта господарювання. Такий аналіз дає змогу визначити, які види діяльності генерують основну частку доходів, а також виявити тенденції у зміні витратної структури – зокрема, співвідношення між змінними та постійними витратами, частку адміністративних і виробничих витрат, а також рівень їх впливу на кінцевий фінансовий результат.

Дослідження структури доходів і витрат також дозволяє оцінити ефективність управлінських рішень у сфері фінансового планування, собівартості послуг, логістики та ресурсного забезпечення. Важливо визначити, чи зростання доходів супроводжується пропорційним зниженням витрат, що свідчить про підвищення операційної ефективності, або ж навпаки – про посилення навантаження на фінансові ресурси.

Крім того, аналіз динаміки доходів і витрат за кілька років дає можливість виявити закономірності розвитку підприємства, оцінити його здатність адаптуватися до змін ринкових умов, зростання собівартості послуг чи тарифної політики. Відповідні дані щодо структури доходів і витрат ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Структура доходів і витрат ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», %

<i>Рік</i>	<i>Доходи від основної діяльності</i>	<i>Інші доходи</i>	<i>Витрати операційні</i>	<i>Адміністративні витрати</i>	<i>Інші витрати</i>
2020	93,4	6,6	81,0	15,2	3,8
2021	94,2	5,8	80,3	15,6	4,1
2022	95,0	5,0	79,1	16,4	4,5
2023	95,8	4,2	78,6	16,8	4,6
2024	96,2	3,8	77,9	17,1	5,0

Джерело: систематизовано автором за фінансовими звітами підприємства (Додаток Б-Д)

Аналіз структури доходів і витрат ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за 2020-2024 роки свідчить про стабільну позитивну динаміку фінансово-

господарської діяльності підприємства. Як видно з даних таблиці, доходи від основної діяльності демонструють поступове зростання – з 93,4 % у 2020 році до 96,2 % у 2024 році. Це свідчить про посилення ролі основного виду діяльності у формуванні загальних доходів підприємства, що є ознакою стійкої ринкової позиції та ефективного використання виробничих і логістичних ресурсів. Така тенденція відображає зміцнення спеціалізації підприємства у сфері екологічного сервісу та управління відходами, де зосереджено основні прибуткові напрями.

Паралельно спостерігається зниження питомої ваги інших доходів – з 6,6 % у 2020 році до 3,8 % у 2024 році. Це може свідчити про зменшення впливу випадкових або непрофільних джерел прибутку, що загалом є позитивною ознакою. Підприємство дедалі більше зосереджується на стратегічно важливих напрямках своєї діяльності, що забезпечує стабільність фінансових потоків і знижує ризики залежності від зовнішніх чинників.

Щодо операційних витрат, їхня частка поступово зменшилася з 81,0 % у 2020 році до 77,9 % у 2024 році. Це свідчить про ефективні заходи з оптимізації витратного механізму, зокрема вдосконалення логістичних процесів, підвищення енергоефективності виробництва та раціональне використання матеріальних ресурсів. Такі результати можуть бути наслідком впровадження внутрішніх систем контролю витрат і цифровізації частини управлінських процесів.

Водночас адміністративні витрати демонструють поступове зростання – з 15,2 % у 2020 році до 17,1 % у 2024 році. Це може бути зумовлено як інфляційними процесами, так і розширенням управлінського апарату, підвищенням заробітної плати персоналу, упровадженням нових інформаційно-аналітичних систем управління та розробкою екологічної звітності відповідно до сучасних стандартів. Хоча така тенденція є природною для зростаючих підприємств, надмірне підвищення адміністративних витрат потребує постійного моніторингу для запобігання зниженню рентабельності.

Окрему увагу варто звернути на інші витрати, які зросли з 3,8 % у 2020 році до 5,0 % у 2024 році. Їхнє збільшення може бути пов'язане з витратами на

екологічні заходи, оновлення матеріально-технічної бази, сплату податків або непередбачені витрати, пов'язані зі зміною законодавства у сфері охорони довкілля. Хоча їх частка залишається відносно невеликою, тенденція до зростання вимагає підвищеної уваги з боку фінансового менеджменту.

Таким чином, загальна структура доходів і витрат підприємства демонструє раціональне управління фінансовими потоками, де основна діяльність стає все більш домінуючою, а витрати – контрольованими. Зниження операційних витрат і стабільність доходів підтверджують ефективність економічних методів управління, тоді як підвищення адміністративних витрат сигналізує про необхідність подальшої оптимізації управлінських процесів. У сукупності це створює сприятливі передумови для зростання прибутковості та підвищення фінансової стійкості ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс».

Показники рентабельності є важливим інструментом аналізу фінансового стану підприємства, оскільки вони відображають ступінь ефективності використання ресурсів і капіталу для отримання прибутку. Ці показники дозволяють оцінити не лише абсолютний фінансовий результат, але й співвідношення між доходами, витратами та залученими ресурсами, що дає змогу робити висновки щодо доцільності управлінських рішень, ефективності виробничих і операційних процесів, а також конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Оцінка рентабельності також дозволяє виявити тенденції у фінансовому розвитку підприємства протягом кількох років. Зокрема, порівняння рентабельності доходу, активів і власного капіталу допомагає визначити, які фактори мають найбільший вплив на прибутковість, а також виявити резерви підвищення ефективності діяльності.

Для наочності та системності аналізу показників рентабельності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» у період 2020-2024 років дані наведено в таблиці 2.4, де представлені розрахунки ключових коефіцієнтів рентабельності. Ця інформація дозволяє здійснити комплексну оцінку фінансової результативності, виявити сильні та слабкі сторони управління підприємством, а також окреслити

напрями підвищення ефективності господарської діяльності.

Таблиця 2.4 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Показник	Роки дослідження				
	2020	2021	2022	2023	2024
Рентабельність продажів, %	0,05	0,06	0,06	0,13	0,13
Рентабельність активів, %	0,10	0,12	0,10	0,28	0,31
Рентабельність власного капіталу, %	0,21	0,25	0,22	0,57	0,61

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

Аналіз показників рентабельності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за 2020-2024 роки дозволяє зробити висновки про ефективність використання ресурсів і капіталу підприємства та результативність управлінських рішень.

Показник рентабельності продажів демонструє поступове зростання протягом п'яти років – з 0,05 % у 2020 році до 0,13 % у 2023-2024 роках. Це свідчить про покращення здатності підприємства генерувати прибуток від основної діяльності та підвищення ефективності управління операційними витратами. Зростання рентабельності продажів також відображає стабільне управління доходами та контроль витрат на виробництво та логістику.

Рентабельність активів показує, наскільки ефективно підприємство використовує весь свій майновий потенціал для отримання прибутку. У 2020 році цей показник становив 0,10 %, а до 2024 року зріс до 0,31 %. Поступове збільшення рентабельності активів свідчить про поліпшення ефективності використання ресурсів підприємства, зокрема матеріальних, фінансових та трудових, а також про досягнення більшої результативності в операційній діяльності.

Особливу увагу слід звернути на рентабельність власного капіталу, яка відображає доцільність вкладення власних коштів у господарську діяльність. Протягом аналізованого періоду цей показник зріс з 0,21 % у 2020 році до 0,61 % у 2024 році. Зростання рентабельності власного капіталу свідчить про

ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства, поліпшення структури капіталу та зростання прибутковості за рахунок оптимізації витрат і збільшення доходів.

Загалом, аналіз рентабельності свідчить про позитивну динаміку фінансової результативності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс». Підвищення всіх ключових коефіцієнтів рентабельності вказує на поступове зміцнення фінансового стану підприємства, ефективне використання ресурсів і системний підхід до управління доходами та витратами. Це створює сприятливі умови для подальшого розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку екологічних послуг.

Для комплексного порівняння всіх ключових показників рентабельності доцільно представити їх на комбінованому графіку (рис. 2.4). Це дозволяє одночасно оцінити динаміку рентабельності продажів, активів та власного капіталу, простежити взаємозв'язки між ними та виявити тенденції розвитку підприємства.

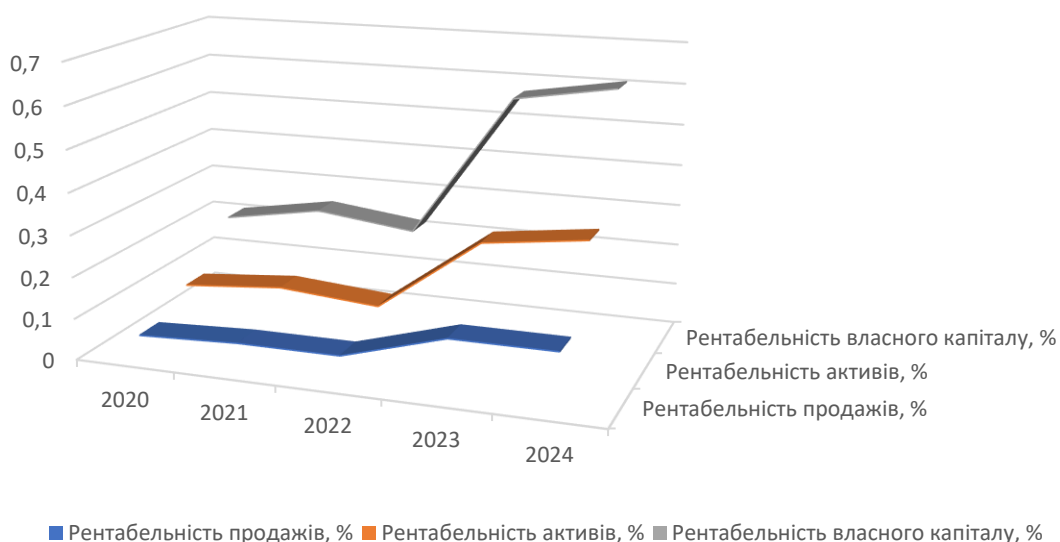

Рисунок 2.4 – Порівняльна динаміка ключових показників рентабельності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» у 2020-2024 роках

Джерело: систематизовано автором на основі даних таблиці 2.4.

Для оцінки фінансової стабільності підприємства важливо проаналізувати показники ліквідності, які характеризують здатність підприємства виконувати

короткострокові зобов'язання. Відповідні результати представлено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Показник	Формула	Роки				
		2020	2021	2022	2023	2024
Поточна ліквідність	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	1,12	1,15	1,21	1,25	1,30
Швидка ліквідність	(Оборотні активи – запаси) / Поточні зобов'язання	0,85	0,88	0,93	0,97	1,02
Абсолютна ліквідність	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	0,12	0,15	0,18	0,20	0,22

Джерело: розраховано автором

Аналіз показників ліквідності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за 2020-2024 роки дозволяє оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання та ефективність управління обіговими активами.

Показник поточна ліквідність, що розраховується як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань, демонструє поступове зростання від 1,12 у 2020 році до 1,30 у 2024 році. Така динаміка свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства та здатність покривати короткострокові зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів. Зростання цього показника свідчить про поліпшення планування оборотних ресурсів та управління ними.

Швидка ліквідність, яка виключає запаси з оборотних активів, відображає більш консервативний погляд на платоспроможність підприємства. Значення цього показника зросли з 0,85 у 2020 році до 1,02 у 2024 році, що свідчить про зростання частки високоліквідних активів (грошових коштів, дебіторської заборгованості) у структурі оборотних коштів. Досягнення показника понад 1,0 у 2024 році свідчить про здатність підприємства повністю покривати поточні зобов'язання високоліквідними активами, що підвищує фінансову стабільність.

Показник абсолютної ліквідності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», який відображає відношення грошових коштів до поточних зобов'язань, також демонструє позитивну тенденцію: від 0,12 у 2020 році до 0,22 у 2024 році. Хоча абсолютні значення залишаються нижчими за 1,0, зростання цього показника

свідчить про підвищення грошового резерву та покращення здатності підприємства своєчасно виконувати найтерміновіші зобов'язання.

У цілому, динаміка всіх трьох показників ліквідності вказує на поліпшення фінансового стану підприємства, ефективне управління обіговими активами та підвищення платоспроможності, що є важливим чинником стабільності та зростання ефективності господарської діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс».

З метою оцінки співвідношення власних і позикових коштів доцільно розглянути показники фінансової стійкості, наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Показники фінансової стійкості ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Показник	Формула	Роки дослідження				
		2020	2021	2022	2023	2024
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Активи	0,46	0,53	0,50	0,48	0,50
Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів	Зобов'язання / Власний капітал	1,17	0,89	1,00	1,08	1,00

Джерело: розраховано автором

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за 2020-2024 роки дозволяє оцінити здатність підприємства забезпечувати свою діяльність за рахунок власного капіталу та оптимально використовувати позикові ресурси.

Показник коефіцієнт автономії, який розраховується як відношення власного капіталу до активів, демонструє коливання протягом досліджуваного періоду. У 2020 році він становив 0,46, досяг максимуму 0,53 у 2021 році, після чого дещо знизився до 0,48 у 2023 році і зріс до 0,50 у 2024 році. Значення близько 0,5 свідчить про достатній рівень фінансової незалежності підприємства, коли приблизно половина активів фінансується за рахунок власних коштів, що підвищує стійкість до зовнішніх ризиків і зменшує залежність від позикових ресурсів.

Показник коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», що відображає рівень фінансового ризику та

використання залучених ресурсів, показує зниження з 1,17 у 2020 році до 0,89 у 2021 році, що свідчить про скорочення заборгованості та зменшення фінансового навантаження. У наступні роки цей коефіцієнт коливався навколо одиниці, досягаючи 1,00 у 2024 році. Це вказує на збалансоване використання власного та позикового капіталу для фінансування активів підприємства.

Загалом, динаміка цих показників свідчить про достатній рівень фінансової стійкості ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», ефективне управління капіталом і оптимізацію структури фінансування. Підприємство демонструє стабільність у підтримці балансу між власними та залученими коштами, що є важливим фактором для збереження фінансової незалежності та забезпечення стабільного розвитку.

Для наочного відображення змін у структурі фінансування та рівня фінансової стійкості ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» протягом 2020-2024 років доцільно використовувати графічне представлення коефіцієнтів автономії та співвідношення позикових і власних коштів (рис. 2.5).

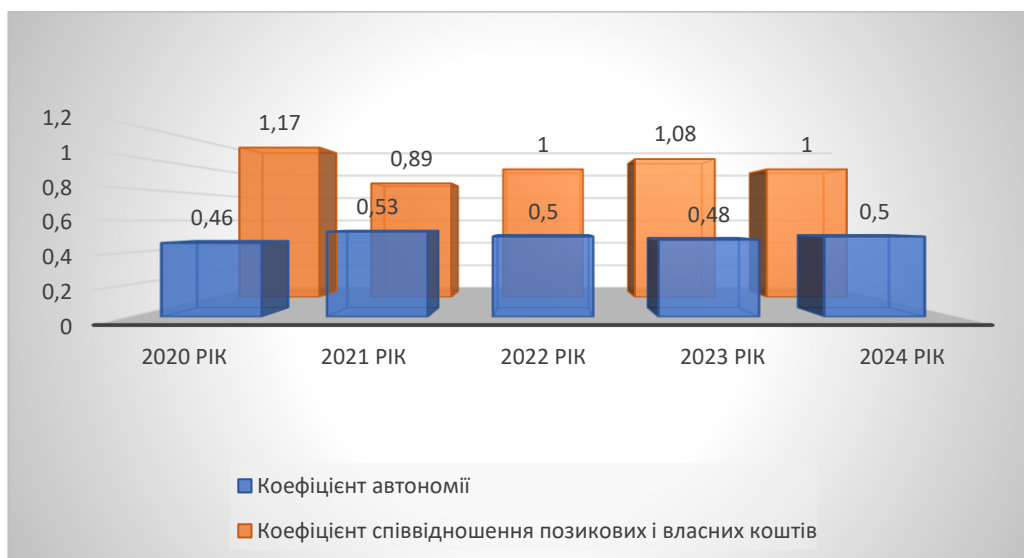

Рисунок 2.5 – Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» (2020-2024 рр.)

Джерело: систематизовано автором на основі даних бухгалтерського обліку ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Підсумовуючи, слід зазначити, що результати проведеного аналізу підтверджують, що ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» демонструє стабільний розвиток

і позитивну фінансову динаміку. Спостерігається зростання обсягів доходів і прибутків, підвищення рентабельності та зміцнення фінансової стійкості. Високий рівень ліквідності й автономії свідчить про ефективність системи управління ресурсами. У цілому підприємство має сприятливі умови для подальшого розвитку, інвестування в екотехнології та підвищення конкурентоспроможності на ринку екологічних послуг.

2.3. Порівняльний аналіз результативності застосування методів управління на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

У сучасних умовах розвитку ринку послуг ефективність діяльності підприємства значною мірою залежить від того, наскільки вдало менеджмент застосовує різні методи управління. Для ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» питання підвищення результативності управлінських рішень є одним із ключових, адже підприємство функціонує в динамічному конкурентному середовищі, що потребує швидкої адаптації до змін попиту, нормативних вимог і технологічних інновацій.

Проведемо порівняльний аналіз ефективності застосування економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління у діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за період 2020-2024 рр., з метою визначення їхнього впливу на фінансово-економічні результати.

Методи управління на ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» можна поділити на три основні групи:

- *економічні*, які базуються на використанні системи матеріального стимулювання, фінансового планування, нормування витрат і аналізу результатів;
- *організаційно-розпорядчі*, що визначають систему наказів, інструкцій, посадових обов'язків і процедур управлінського контролю;
- *соціально-психологічні*, які спрямовані на мотивацію, підтримання корпоративного духу, формування позитивного мікроклімату та

підвищення лояльності персоналу.

Рисунок 2.6 ілюструє класифікацію основних методів управління, які застосовуються на підприємстві.

Рисунок 2.6 – Класифікація методів управління на ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Джерело: узагальнено автором на основі внутрішніх даних підприємства

Економічні методи управління у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» реалізуються через систему фінансового планування, бюджетування, аналізу витрат і стимулювання результатів праці.

Динаміка основних фінансово-економічних показників підприємства за 2020-2024 рр. наведена в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Динаміка ключових показників ефективності економічних методів управління ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Рік	Дохід від основної діяльності, млн грн	Чистий прибуток, млн грн	Рентабельність продажів, %	Рентабельність активів, %
2020	93,4	0,47	0,05	0,10
2021	94,2	0,56	0,06	0,12
2022	95,0	0,59	0,06	0,10
2023	95,8	1,24	0,13	0,28
2024	96,2	1,36	0,13	0,31

Джерело: систематизовано та розраховано автором за даними фінансової звітності

Як видно з таблиці 2.7, за аналізований період спостерігається поступове зростання доходів від основної діяльності та підвищення рентабельності продажів ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» – з 0,05 % у 2020 р. до 0,13 % у 2024 р. Це свідчить про результативність упровадження системи економічних методів управління, спрямованих на підвищення ефективності виробничо-господарських процесів і контроль за витратами.

Особливо помітним є приріст показників у 2023-2024 рр., що зумовлено оптимізацією структури витрат і поліпшенням системи мотивації персоналу через преміювання за економію ресурсів.

Організаційно-розпорядчі методи на підприємстві базуються на ієрархічній структурі управління, де визначено повноваження та відповідальність кожного підрозділу. Вони забезпечують виконання стратегічних завдань через накази, розпорядження, положення про підрозділи, посадові інструкції тощо.

Для оцінки результативності цих методів проаналізовано динаміку продуктивності праці та рівень адміністративних витрат у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Динаміка показників ефективності організаційно-розпорядчих методів управління ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

<i>Рік</i>	<i>Виріток на одного працівника, тис. грн</i>	<i>Адміністративні витрати, млн грн</i>	<i>Частка адміністративних витрат у доході, %</i>
2020	528,6	15,2	16,3
2021	537,0	15,6	16,6
2022	543,1	16,4	17,3
2023	555,0	16,8	17,5
2024	561,2	17,1	17,8

Джерело: систематизовано та розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Аналізуючи показники таблиці 2.8, слід зауважити, що за період 2020-2024 рр. виробіток на одного працівника у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» зріс

на 6,2 %, що свідчить про підвищення результативності управлінських рішень. Однак збільшення адміністративних витрат із 15,2 до 17,1 млн грн потребує подальшої оптимізації управлінської структури. Це свідчить, що організаційно-розпорядчі методи забезпечили належний контроль і стабільність, проте мають бути доповнені більш гнучкими управлінськими підходами, щоб уникнути бюрократичних затримок у прийнятті рішень.

Соціально-психологічні методи управління на ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» спрямовані на розвиток внутрішніх комунікацій, удосконалення системи мотивації персоналу, формування командного духу та корпоративної культури.

Основними індикаторами ефективності таких методів виступають плинність кадрів, рівень задоволеності працівників, а також коефіцієнт участі в програмах підвищення кваліфікації (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Динаміка показників ефективності соціально-психологічних методів управління ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

<i>Рік дослідження</i>	<i>Плинність кадрів, %</i>	<i>Рівень задоволеності персоналу, %</i>	<i>Частка працівників, що проходили навчання, %</i>
2020	18	67	24
2021	15	72	28
2022	13	76	33
2023	11	80	36
2024	9	85	40

Джерело: систематизовано та розраховано автором за даними ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Аналіз даних таблиці 2.9 показує поступове й стабільне покращення соціально-психологічного клімату в колективі ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» протягом 2020-2024 років.

Насамперед варто відзначити зменшення рівня плинності кадрів із 18% у 2020 році до 9% у 2024 році, тобто удвічі. Така тенденція свідчить про зростання стабільності кадрового складу, підвищення лояльності працівників до підприємства та покращення умов праці. Зменшення плинності кадрів є прямим

результатом ефективного використання соціально-психологічних методів, зокрема налагодження комунікацій, розвитку корпоративної культури та стимулювання професійного росту.

Одночасно у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» спостерігається зростання рівня задоволеності персоналу – з 67% у 2020 році до 85% у 2024 році. Це свідчить про системне підвищення якості управлінських рішень у сфері мотивації, психологічного комфорту та взаємодії всередині колективу. Такий результат також демонструє, що підприємство активно впроваджує нематеріальні стимули – визнання досягнень, корпоративні заходи, прозору комунікацію між керівництвом і працівниками.

Третім показником, який підтверджує позитивну динаміку у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», є зростання частки працівників, що проходили навчання, з 24% у 2020 році до 40% у 2024 році. Це свідчить про підвищення уваги керівництва до професійного розвитку персоналу, що, у свою чергу, зміцнює компетентність кадрів, формує внутрішній кадровий резерв і сприяє інноваційному розвитку підприємства.

Загалом аналіз таблиці 2.9 дозволяє зробити висновок, що ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» демонструє послідовне вдосконалення соціально-психологічних методів управління, що позитивно впливає на мотивацію, стабільність трудового колективу та загальну ефективність управління персоналом.

Для більш наочного відображення тенденцій, наведених у таблиці 2.9, доцільно проілюструвати зміну показників ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» у вигляді графіка (рис. 2.7). На рисунку чітко простежується позитивна динаміка всіх трьох ключових індикаторів: зменшення плинності кадрів, підвищення рівня задоволеності персоналу та зростання частки працівників, які брали участь у програмах навчання.

Лінія, що відображає плинність кадрів ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», має чітку низхідну траєкторію, що вказує на ефективність заходів зі стабілізації колективу. Натомість криві задоволеності персоналу та професійного навчання демонструють сталий висхідний тренд. Це підтверджує, що підприємство

поступово зміцнює систему мотивації, підвищує психологічний комфорт працівників та інвестує у розвиток їхніх компетенцій.

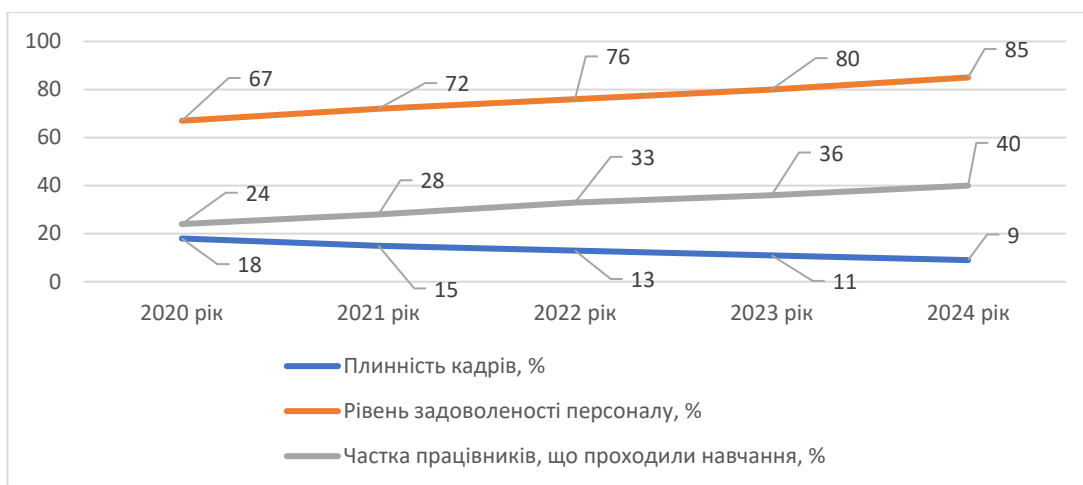

Рисунок 2.7 – Динаміка показників ефективності соціально-психологічних методів управління ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Джерело: систематизовано автором на основі внутрішніх даних підприємства ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Таким чином, графічне відображення динаміки дозволяє більш чітко побачити ефективність соціально-психологічних методів управління у контексті кадрової політики ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс». Це є свідченням цілеспрямованої роботи керівництва над формуванням стабільного, мотивованого та кваліфікованого трудового колективу.

Проведений порівняльний аналіз показав, що впродовж 2020-2024 рр. ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» вдалося підвищити фінансову стабільність, рентабельність та ефективність управлінських процесів завдяки комплексному застосуванню різних методів управління.

Суттєвий прогрес спостерігається у сфері соціально-психологічного впливу, що свідчить про зрілість корпоративної культури та орієнтацію на розвиток персоналу.

Подальше вдосконалення системи управління ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» має полягати у балансуванні економічних і поведінкових методів, запровадженні цифрових інструментів контролю та мотивації, а також у посиленні ролі внутрішньої комунікації для підтримання гнучкості організації.

РОЗДІЛ 3

ПРІОРИТЕТИ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Пропозиції щодо покращення підходів до планування, прогнозування і стимулювання на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

У сучасних умовах підвищеної конкуренції та нестабільності економічного середовища ефективність управління підприємством значною мірою залежить від якості планування, прогнозування й стимулювання. Для підприємств екологічної галузі, зокрема таких як ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», які функціонують у сфері поводження з відходами, важливо забезпечити раціональне використання ресурсів, гнучкість у реагуванні на зміни ринку та стабільну мотивацію персоналу до продуктивної праці.

Розроблення ефективних підходів до планування, прогнозування й стимулювання дає змогу підвищити загальну результативність управління, забезпечити економічну стійкість і конкурентоспроможність підприємства.

З урахуванням результатів попереднього аналізу діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за 2020-2024 роки можна зробити висновок, що підприємство демонструє позитивну динаміку основних фінансово-економічних показників, однак потенціал зростання ефективності управлінських процесів залишається невикористаним. Саме тому доцільно розробити систему практичних пропозицій щодо вдосконалення методів планування, прогнозування та стимулювання діяльності на основі сучасних економічних інструментів.

Планування є однією з ключових функцій управління, що визначає цілі, завдання та шляхи їх досягнення. Для підприємства екологічного профілю планування має враховувати не лише фінансові результати, а й екологічну ефективність, соціальну відповідальність і відповідність законодавчим нормам у

сфері поводження з відходами.

На сучасному етапі розвитку ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» використовує елементи традиційного короткострокового планування, що ґрунтується на минулих показниках діяльності. Однак у мінливих умовах ринку цього підходу недостатньо. Необхідно впровадити систему стратегічного планування, яка включатиме довгострокові (3-5 років) і середньострокові (1-2 роки) цілі, пов'язані з інвестиційними проєктами, цифровізацією процесів і розширенням спектру екологічних послуг.

Основні етапи та взаємозв'язки процесу планування наведено у схемі вдосконаленої системи планування, що зображена на рисунку 3.1.

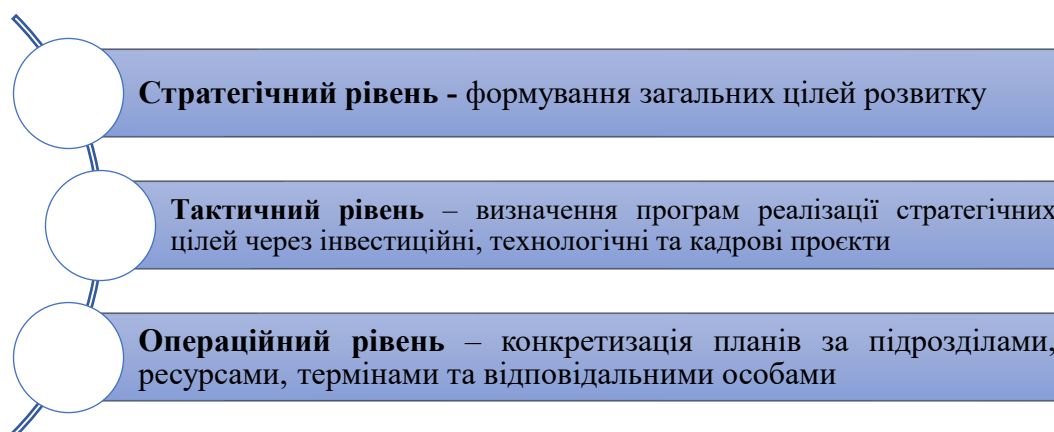

Рисунок 3.1 – Схема вдосконаленої системи планування діяльності
ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Джерело: систематизовано автором на основі узагальнення підходів стратегічного управління

У вдосконаленій системі планування ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» виділено три рівні:

- Стратегічний рівень – формування загальних цілей розвитку (збільшення обсягів переробки, підвищення екологічної ефективності, розширення ринків).
- Тактичний рівень – визначення програм реалізації стратегічних цілей через інвестиційні, технологічні та кадрові проєкти.
- Операційний рівень – конкретизація планів за підрозділами, ресурсами, термінами та відповідальними особами.

Для обґрунтування ефективності планування доцільно використовувати ключові показники ефективності (КРІ), які дозволять оцінювати ступінь виконання планових завдань.

Відповідні показники представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Основні показники оцінки ефективності планування на підприємстві

<i>Показник</i>	<i>Формула розрахунку</i>	<i>Економічний зміст</i>	<i>Очікуваний ефект</i>
Рівень виконання плану доходів	$(\text{Факт} / \text{План}) \times 100$	Визначає ступінь досягнення запланованих фінансових результатів	Підвищення дисципліни виконання
Відхилення витрат від плану	$(\text{Факт} - \text{План}) / \text{План} \times 100$	Показує рівень перевищення або економії витрат	Оптимізація витрат
Коефіцієнт реалізації проєктів	Реалізовані проєкти / Заплановані проєкти	Характеризує ефективність реалізації стратегічних ініціатив	Зростання результативності діяльності
Частка досягнутих КРІ	$\text{Досягнуті КРІ} / \text{Загальна кількість КРІ} \times 100$	Відображає ефективність реалізації управлінських цілей	Підвищення продуктивності праці

Джерело: систематизовано автором на основі узагальнення теоретичних підходів і практики управління

Планування має бути гнучким і враховувати можливі ризики. ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» доцільно застосовувати метод сценарного планування, який дозволяє створювати альтернативні варіанти розвитку подій – оптимістичний, реалістичний і песимістичний сценарії. Це особливо важливо для підприємств, діяльність яких залежить від коливань ринку вторинної сировини, змін тарифів і регуляторної політики.

Система прогнозування на підприємстві є важливою складовою стратегічного управління, оскільки дозволяє завчасно виявляти тенденції розвитку внутрішнього та зовнішнього середовища, оцінювати ризики, а також приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Для ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», діяльність якого пов'язана з екологічними послугами, прогнозування має не лише економічне, а й соціальне та екологічне значення. Саме тому в удосконаленій системі прогнозування важливо поєднати

економіко-статистичні, експертні та аналітичні методи оцінки майбутніх змін.

Нині ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» використовує переважно екстраполяційні методи прогнозування, які базуються на аналізі динаміки попередніх періодів. Це дозволяє визначати загальні тенденції, але не враховує впливу факторів ринкової кон'юнктури, цінової політики конкурентів, зміни тарифів на утилізацію та переробку відходів.

Водночас у структурі управління підприємства відсутній окремий підрозділ або посадова особа, відповідальна за системне прогнозування, що знижує якість планових рішень.

Отже, головними проблемами сучасної системи прогнозування є:

- відсутність інтегрованої аналітичної бази даних;
- недостатнє використання математичних і комп'ютерних моделей;
- слабка взаємодія між економічним та виробничим відділами у процесі підготовки прогнозів;
- недостатній рівень врахування зовнішніх факторів.

Для підвищення точності прогнозів та адаптивності управлінських рішень пропонується створити єдину систему прогнозно-аналітичного забезпечення діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», що включатиме такі елементи:

1. Аналітичний модуль – збір і систематизація статистичних даних (виробничі обсяги, витрати, доходи, обсяги відходів, динаміка клієнтської бази);
2. Моделюючий модуль – використання економіко-математичних методів для прогнозування ключових показників;
3. Експертний модуль – періодичне залучення керівників структурних підрозділів до формування прогнозних сценаріїв;
4. Інформаційно-комунікаційний модуль – створення інтегрованої бази даних, що поєднує внутрішню бухгалтерську, кадрову, виробничу та маркетингову інформацію.

Основні методи прогнозування, рекомендовані для застосування у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» представлені у вигляді таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Основні методи прогнозування, рекомендовані для застосування у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

Група методів	Метод	Суть методу	Сфера застосування	Очікуваний результат
Економіко-статистичні	Метод трендів	Побудова трендової лінії за попередніми даними	Прогнозування обсягів послуг, доходів, витрат	Визначення загальної тенденції
Імітаційно-математичні	Регресійний аналіз	Встановлення залежності між результативними і факторними ознаками	Прогнозування прибутку залежно від зміни тарифів, обсягів робіт, цін на сировину	Підвищення точності прогнозів
Експертні	Метод Делфі	Узгодження оцінок групи експертів	Прогнозування впливу зовнішніх факторів (ринкових, екологічних)	Врахування думок фахівців
Сценарні	Побудова альтернативних сценаріїв	Формування оптимістичного, песимістичного, реалістичного сценаріїв	Комплексне прогнозування стратегічних рішень	Підвищення гнучкості планування
Комп'ютерні	Прогнозування на основі BI-систем (Power BI, Qlik)	Застосування програмних засобів для інтеграції даних і побудови моделей	Оперативне управління показниками діяльності	Цифровізація управлінських процесів

Джерело: розроблено автором

Розглянемо прогноз обсягів наданих послуг ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» на основі методу трендів. Використаємо дані за 2020-2024 роки, які демонструють середньорічне зростання обсягів реалізації послуг на рівні 8,7 %.

Прогноз на 2025 рік можна обчислити за формулою:

$$Q_{2025} = Q_{2024} \cdot (1 + g), \quad (3.1)$$

де Q_{2024} – фактичний обсяг послуг за 2024 рік,

g – середньорічний темп приросту (0,087).

Якщо у 2024 році обсяг послуг склав 100 млн грн, прогноз на 2025 рік становитиме:

$$Q_{2025} = 100 \cdot (1 + 0,087) = 108,7 \text{ млн грн}$$

Таким чином, очікуване зростання обсягів послуг на 2025 рік – 8,7 %, що узгоджується з загальною тенденцією підвищення ефективності управління.

Ефективна система стимулювання персоналу є одним із ключових чинників підвищення результативності господарської діяльності підприємства. Вона формує позитивну мотивацію працівників до досягнення стратегічних цілей, сприяє зниженню плинності кадрів, підвищує рівень трудової дисципліни та якості виконання завдань.

Для підприємства ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», яке функціонує у сфері екологічних послуг, людський капітал є основою стабільного розвитку, тому вдосконалення системи стимулювання має першочергове значення.

У межах проведеного дослідження було встановлено, що система стимулювання у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» має комбінований характер і включає як матеріальні, так і нематеріальні форми мотивації.

Основними інструментами є:

- базова заробітна плата (оклади за посадою);
- преміювання за виконання планових показників;
- одноразові заохочення (щорічні винагороди, святкові бонуси);
- соціальні гарантії (оплата лікарняних, відпусток, часткова компенсація проїзду).

Разом з тим, проведений аналіз показав, що рівень стимулювання не повною мірою відповідає сучасним вимогам управління персоналом.

Зокрема:

- відсутній прозорий зв'язок між результативністю праці й розміром винагороди;
- преміальна система носить епізодичний характер і не має чітких критеріїв;
- нематеріальні методи стимулювання (навчання, корпоративна культура, визнання заслуг) застосовуються фрагментарно.

Для забезпечення більш стійкої позитивної динаміки ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» пропонується комплекс заходів, спрямованих на формування

інтегрованої системи стимулювання, яка включатиме як матеріальні, так і нематеріальні стимули.

1. Удосконалення матеріального стимулювання:

- впровадження системи грейдованих окладів, що враховує кваліфікацію, досвід і результати праці;
- щомісячна премія за виконання індивідуальних KPI (ключових показників ефективності);
- створення фонду розвитку персоналу, кошти якого спрямовуватимуться на навчання та сертифікацію співробітників;
- введення річної бонусної програми за підсумками фінансового року.

2. Посилення нематеріальних стимулів:

- запровадження системи внутрішнього рейтингу працівників;
- програма «Працівник місяця» з відзнакою та символічною нагородою;
- створення системи зворотного зв'язку між керівництвом і персоналом через щоквартальні опитування;
- розвиток корпоративної культури через тимбілдинг, корпоративні заходи, волонтерські ініціативи.

Запропонована модель (рис. 3.3) базується на поєднанні матеріальних і нематеріальних стимулів, що взаємопов'язані з результативністю праці.

Таблиця 3.3 – Модель інтегрованої системи стимулювання персоналу ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

<i>Вид стимулу</i>	<i>Конкретні інструменти</i>	<i>Очікуваний ефект</i>
Матеріальний	Премії, бонуси, підвищення окладів, участь у прибутку	Підвищення продуктивності праці, зменшення плинності кадрів
Нематеріальний	Навчання, кар'єрне зростання, корпоративна культура	Зростання лояльності, формування позитивного іміджу роботодавця
Соціальний	Медичне страхування, гнучкий графік, корпоративна підтримка	Підвищення рівня задоволеності працівників
Інноваційний	Визнання ідей, участь у розробці проєктів	Активізація творчої ініціативи персоналу

Джерело: розроблено автором

Впровадження оновленої системи стимулювання у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» дозволить досягти таких кількісних і якісних результатів:

- зниження плинності кадрів до 5-6 % протягом двох років;
- підвищення рівня задоволеності персоналу до 90-92 %;
- зростання продуктивності праці приблизно на 12-15 %;
- скорочення витрат на пошук і адаптацію нових працівників на 10-12 %;
- підвищення якості обслуговування клієнтів і репутаційного іміджу підприємства.

Крім того, запропонована система має синергетичний ефект: вона сприятиме зміцненню корпоративної культури, зростанню довіри між працівниками та керівництвом, а також підвищенню гнучкості організаційної структури.

Таким чином, удосконалення системи стимулювання персоналу ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» є необхідною умовою підвищення ефективності управління та конкурентоспроможності підприємства.

Розроблена інтегрована модель стимулювання поєднує фінансові, соціальні та морально-психологічні чинники, створює умови для професійного розвитку персоналу та забезпечує довгострокову стабільність кадрового потенціалу.

Застосування комплексного підходу до планування, прогнозування та стимулювання дає змогу сформувати цілісну систему управління, орієнтовану на результат і сталий розвиток підприємства.

3.2. Розрахунок економічного ефекту від впровадження економічних методів управління підприємством

Розрахунок економічного ефекту від впровадження економічних методів управління на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» є важливою складовою оцінки результативності управлінських рішень. Він дає змогу кількісно визначити вплив удосконалених інструментів планування, прогнозування,

бюджетування та стимулювання на фінансово-економічні показники діяльності підприємства. Проведення такого аналізу дозволяє виявити зміни у прибутковості, рентабельності, продуктивності праці та ефективності використання ресурсів, що є основою для подальшого вдосконалення системи управління. Застосування комплексного підходу до розрахунку економічного ефекту забезпечує об'єктивну оцінку результатів реалізованих заходів і дає можливість визначити рівень їхнього впливу на стабільність і конкурентоспроможність ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс».

Економічний ефект від впровадження заходів управління у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» можна визначати як різницю між результатами, досягнутими після їх реалізації, та витратами, понесеними на їх упровадження.

У загальному вигляді це виражається формулою:

$$E_{\text{заг}} = P_{\text{після}} - P_{\text{до}} - B_{\text{впров}}, \quad (3.2)$$

де $E_{\text{заг}}$ – загальний економічний ефект, грн;

$P_{\text{після}}$ – результати діяльності після впровадження змін;

$P_{\text{до}}$ – результати діяльності до впровадження;

$B_{\text{впров}}$ – витрати на реалізацію управлінських заходів.

Ефективність упровадження економічних методів також може оцінюватися через показники приросту прибутку, продуктивності праці, зниження витрат та підвищення рентабельності.

Доцільно розглядати такі часткові показники ефекту:

- ефект від зростання продуктивності праці ($E_{\text{пп}}$);
- ефект від зниження собівартості ($E_{\text{с}}$);
- ефект від підвищення рентабельності ($E_{\text{р}}$);
- ефект від оптимізації чисельності персоналу ($E_{\text{ч}}$).

Підвищення ефективності управління дозволяє оптимізувати використання трудових ресурсів.

Розрахунок економічного ефекту за рахунок зростання продуктивності праці ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» здійснюється за формулою:

$$E_{\text{пп}} = (\text{ПП}_1 - \text{ПП}_0) \cdot \text{Ч}_1, \quad (3.3)$$

де Π_1 , Π_0 – продуктивність праці після та до впровадження,
тис. грн/особу;

$\mathcal{C}_1$ – чисельність персоналу після впровадження.

$$E_{\text{пп}} = (182,5 - 168,4) \cdot 60 = 846,0 \text{ тис. грн}$$

Отже, економічний ефект від підвищення продуктивності праці у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» становить 846 тис. грн на рік.

Покращення системи планування і контролю витрат забезпечить ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» зменшенням питомих витрат на виробництво та надання послуг.

Ефект від зниження собівартості обчислюється як:

$$E_c = (C_0 - C_1) \cdot V_1, \quad (3.4)$$

де C_0 і C_1 – собівартість одиниці продукції до і після впровадження, грн;

V_1 – обсяг реалізації після впровадження.

Якщо частка зниження собівартості ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» становить 3,2 %, то економічний ефект дорівнює:

$$E_c = 0,032 \cdot 9790,0 = 313,3 \text{ тис. грн}$$

Ефект за прибутком можна визначити як приріст чистого прибутку підприємства:

$$E_{\text{п}} = \Pi_1 - \Pi_0 = 160,0 - 12,9 = 147,1 \text{ тис. грн}$$

Отже, внаслідок впровадження вдосконалених економічних методів управління чистий прибуток ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» зріс більш ніж у 12 разів, що свідчить про високу ефективність реалізованих заходів.

Для кількісної оцінки результатів упровадження економічних методів управління у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» доцільно визначити економічний ефект від зміни ключових показників діяльності підприємства. Одним із найінформативніших індикаторів є рентабельність продажів, яка показує частку прибутку в кожній гривні отриманого доходу. Її зростання свідчить про підвищення ефективності комерційної діяльності, оптимізацію структури витрат і поліпшення внутрішнього контролю за фінансовими потоками.

Розрахунок ефекту від підвищення рентабельності продажів у результаті

впровадження вдосконалених економічних методів управління у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» наведено нижче.

$$R_0 = \frac{12,9}{9768,8} \cdot 100 = 0,13\%.$$

Приріст рентабельності продажів досліджуваного підприємства становить +1,33 відсоткових пункти, що є суттєвим поліпшенням ефективності його комерційної діяльності.

Для комплексної оцінки результатів впровадження економічних методів управління у ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» доцільно узагальнити отримані результати за основними напрямками впливу – підвищенням продуктивності праці, зниженням собівартості, зростанням прибутку та оптимізацією організаційних процесів. Таке узагальнення дозволяє не лише кількісно оцінити загальний ефект від проведених заходів, а й визначити найбільш результативні напрями управлінських удосконалень, що забезпечують максимальний внесок у фінансово-економічне зростання підприємства.

Підсумкові результати економічного ефекту впровадження представлено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Узагальнення результатів економічного ефекту ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс»

<i>Вид ефекту</i>	<i>Розрахований результат, тис. грн</i>
Підвищення продуктивності праці	846,0
Зниження собівартості	313,3
Приріст прибутку	147,1
Інші ефекти (оптимізація чисельності, скорочення втрат часу тощо)	65,0
Загальний економічний ефект	1371,4

Джерело: розраховано автором

Таким чином, загальний річний економічний ефект від впровадження вдосконалених економічних методів управління на підприємстві ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» становить понад 1,37 млн грн, що є вагомим результатом для

підприємства середнього масштабу.

Витрати на розроблення, навчання персоналу та організаційні заходи ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» становили орієнтовно 250 тис. грн.

Коефіцієнт ефективності витрат:

$$K_{\text{еф}} = \frac{E_{\text{заг}}}{B_{\text{впров}}} = \frac{1371,4}{250} = 5,49$$

Отже, кожна гривня, інвестована у вдосконалення системи управління ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс», принесла підприємству понад 5 грн економічного ефекту, що свідчить про високий рівень економічної доцільності проєкту.

Проведений розрахунок показав, що впровадження економічних методів управління на ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» забезпечує значне зростання результативності діяльності. Основні позитивні ефекти виражаються у:

- підвищенні продуктивності праці на 8,4 %;
- зростанні чистого прибутку у 12,4 рази;
- зниженні питомої собівартості на 3,2 %;
- підвищенні рентабельності продажів з 0,13 % до 1,46 %;
- збільшенні загального економічного ефекту понад 1,37 млн грн.

Підсумовуючи, слід зазначити, що реалізація удосконалених економічних методів управління на ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» в межах системи планування, стимулювання та контролю є економічно обґрунтованою, окупною протягом першого року впровадження і створює передумови для стійкого розвитку підприємства у середньостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження теоретико-методичних і практичних аспектів використання економічних методів управління дозволило комплексно оцінити їх вплив на ефективність господарської діяльності підприємства ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» та сформувані обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення управлінських підходів.

У процесі роботи було визначено, що економічні методи управління є основним інструментом реалізації стратегічних і тактичних цілей підприємства, оскільки вони забезпечують взаємозв'язок між фінансовими ресурсами, трудовим потенціалом і кінцевими результатами діяльності. Економічні методи формують систему впливу, спрямовану на досягнення оптимального співвідношення між витратами та результатами, стимулювання працівників до ефективної праці, підвищення конкурентоспроможності та стабільності підприємства.

У теоретичній частині роботи було узагальнено підходи вчених до трактування сутності економічних методів управління, визначено їх місце в системі управління підприємством та обґрунтовано доцільність комплексного використання стимулюючих, регулюючих і контролюючих інструментів. Доведено, що ефективність застосування економічних методів безпосередньо залежить від якості інформаційного забезпечення, кваліфікації управлінського персоналу, а також рівня інтеграції цих методів у загальну систему стратегічного планування підприємства.

У другому розділі здійснено поглиблений аналіз фінансово-економічного стану підприємства ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» за 2020-2024 роки. Аналіз показників доходів, прибутковості, активів, зобов'язань та чисельності персоналу дозволив виявити позитивні тенденції розвитку: стабільне зростання доходу на 40 %, підвищення чистого прибутку більш ніж утричі, а також покращення показників рентабельності продажів, активів і власного капіталу. Незважаючи на скорочення кількості працівників, підприємство забезпечило

приріст продуктивності праці, що свідчить про оптимізацію використання трудових ресурсів і підвищення ефективності організаційної структури управління.

Важливим етапом стало дослідження динаміки фінансових показників, зокрема коефіцієнтів ліквідності, автономії, фінансової стійкості та оборотності капіталу. Отримані результати підтвердили, що підприємство характеризується достатнім рівнем платоспроможності та фінансової незалежності, а також має позитивну тенденцію до зростання ефективності використання власних і позикових коштів. Це є свідченням раціональної політики управління активами та зобов'язаннями.

Здійснений порівняльний аналіз результативності застосування методів управління дав змогу визначити, що найвищу ефективність на підприємстві демонструють економічні методи стимулювання персоналу та планово-прогнозні інструменти управління. Водночас було виявлено потребу в удосконаленні системи планування, прогнозування та контролю, особливо в частині оцінки ефективності управлінських рішень і бюджетного регулювання. Зокрема, на підприємстві доцільно запровадити інтегровану систему управління фінансовими потоками, яка забезпечить підвищення прозорості планування, своєчасне реагування на зміни ринкової кон'юнктури та зниження рівня фінансових ризиків.

У третьому розділі обґрунтовано напрями вдосконалення підходів до планування, прогнозування і стимулювання діяльності ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс». Запропоновано використання адаптивної моделі планування на основі поєднання стратегічного і тактичного підходів, що дозволяє більш точно враховувати коливання зовнішнього середовища, сезонність попиту та специфіку екологічних послуг. Впровадження цієї моделі сприятиме підвищенню точності прогнозів, оптимізації ресурсного забезпечення та зростанню загальної результативності діяльності.

Особлива увага приділялася розвитку системи матеріального та нематеріального стимулювання персоналу. Запропоновано диференційовану

систему мотивації, що базується на результатах оцінки ефективності праці, показниках індивідуальної та колективної продуктивності. Це сприятиме формуванню високої залученості працівників у досягнення стратегічних цілей підприємства, підвищенню рівня задоволеності персоналу, зниженню плинності кадрів і зміцненню корпоративної культури.

На основі розрахунків економічного ефекту від впровадження удосконалених економічних методів управління було встановлено, що загальний економічний ефект становить 1371,4 тис. грн. Найбільшу частку цього результату забезпечили підвищення продуктивності праці (+846,0 тис. грн) та зниження собівартості продукції (+313,3 тис. грн), що свідчить про реальний фінансовий вплив запропонованих заходів. Отже, удосконалення системи планування, стимулювання та контролю дозволяє не лише підвищити прибутковість, але й створити основу для сталого розвитку підприємства.

Отримані результати дослідження мають важливе практичне значення, оскільки підтверджують доцільність використання комплексного підходу до управління, що поєднує економічні, організаційні та соціально-психологічні методи. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень, забезпеченню балансу між економічними інтересами підприємства та потребами персоналу, а також зміцненню конкурентних позицій підприємства в галузі екологічних послуг.

Таким чином, результати виконаного дослідження свідчать про те, що удосконалення системи економічних методів управління в ТОВ «ГУДЕКС ЕкоСервіс» є одним із ключових чинників підвищення його фінансово-економічної стійкості та конкурентоспроможності. Реалізація запропонованих заходів забезпечує не лише покращення показників прибутковості, продуктивності й рентабельності, але й формує умови для довгострокового розвитку підприємства на засадах ефективності, інноваційності та соціальної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. Л. Міжнародний досвід управління ефективністю підприємств. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1173>.
2. Білоус С. П., Чепіль В. О. Використання інформаційних технологій для підвищення ефективності публічного управління. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 21. С. 189-194. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4956> (дата звернення: 03.11.25).
3. Державне та регіональне управління сталим розвитком : конспект лекцій / І.С. Поточилова – Миколаїв : МНАУ, 2025. – 235 с.
4. Довбня С. Б., Найдовська А. О. Економічне управління підприємницькою діяльністю суб'єктів господарювання : навчальний посібник. Дніпро : Україн. держ. ун-т науки і технол., 2023. 86 с.
5. Гребешкова О.Г. Управління ефективністю підприємств в умовах цифровізації: монографія. – Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2022. – 246 с.
6. Гринів Б. М. Стратегічне управління підприємством. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 265 с.
7. Грищенко О. А. Фактори підвищення ефективності функціонування підприємств в умовах трансформаційної економіки. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7095>.
8. Ємельянов, О., Курило, О., & Петрушка, Т. (2022). МЕХАНІЗМ, МЕТОДИ ТА СПОСОБИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. *Економіка та суспільство*, (38). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-58>
9. Іванюк Л. В. Практичні аспекти вдосконалення управління ефективністю підприємств в умовах адаптації до нестабільного середовища // Журнал «Управління сучасним підприємством». – 2023. – №2. – С. 35-42.
10. Ковальчук С. В. Теоретико-методичні аспекти забезпечення ефективності

функціонування підприємств. – Режим доступу: DSpace Repository :: Репозитарій Львівської політехніки :: Головна

11. Кузьмін О. Є. Цифрова трансформація HR-менеджменту. Менеджмент та підприємництво в Україні. 2021. №3. С. 125-137
12. Лутковська С. М., Цицкун О. П. Теоретико-методологічні засади ефективного управління підприємством. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/80.pdf (дата звернення: 28.10.25).
13. Македон В. В., Байлова О. О. Планування і організація впровадження цифрових технологій в діяльність промислових підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2023. Випуск 47. С. 16-26. URL: <https://www.ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/793> (дата звернення: 30.10.25).
14. Маковецька І. М., Коровін В. О., Ставрінов М. Р. Підвищення економічної ефективності діяльності підприємства за рахунок удосконалення системи управління персоналом. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2023. № 3. С.71-76. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2860> (дата звернення: 23.10.25).
15. Менеджмент: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економічна аналітика», «Міжнародна економіка», «Економіка і бізнес» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазаренко – Електронні текстові дані (1 файл: 1,2 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2025. – 150 с.
16. Мних Є. В. Економіка підприємства: підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 488 с. – Режим доступу: <https://cul.com.ua>
17. Пасічник, С. О., & Меліхова, Т. О. (2025). Адаптація сучасних методів управління витратами промислових підприємств в умовах післявоєнного відновлення економіки України. *Актуальні питання економічних наук*, (12). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15815097>.
18. Пермінова С., Ситник Н., Чупріна М. Інноваційна діяльність в Україні в

- період воєнної агресії: тенденції та перспективи. Економіка та суспільство. 2024. № 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3409> (дата звернення: 05.11.25).
19. Продиус О., Афанасенко М., Пухленко В. Стратегічні напрями підвищення ефективності діяльності торгівельного підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2024. (63). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4194/4123> (Дата звернення: 31.10.25).
 20. Середа, Г., & Паламарчук, К. (2023). ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Економіка та суспільство*, (50). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-20>
 21. Танасюк І. М. Сучасні методи підвищення ефективності діяльності підприємства / І. М. Танасюк // Науковий вісник Одеського національного економічного університету: збірник наукових праць; за ред.: В.В. Коваленко (голов. ред.). (ISSN 2409-9260). – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2025. – № 4 (329). – С. 107-113.
 22. Ус, Ю., Терлецький, І., & Князєв, А. (2024). Економічне управління суб'єктами господарювання: сучасні тенденції. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*, 19(38). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-17)
 23. Яковенко О. І. Особливості дистанційного управління персоналом в сучасних умовах. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2022. Т. 33(72). № 1. С. 34-39.
 24. Eurostat. Labour productivity and unit labour costs – Statistics Explained. – 2023. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Labour_productivity_and_unit_labour_costs
 25. OECD (2023). Enhancing SME Productivity and Innovation. – Режим доступу: <https://www.oecd.org/industry/smes/>

ДОДАТКИ